

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäinen turvallisuus | Sisäministeriön julkaisuja 2021:4

Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisy 2020

Vuosiraportti

Sisäministeriön julkaisuja 2021:4

Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisy 2020

Vuosiraportti

Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn
kansallinen yhteistyöryhmä

Sisäministeriö Helsinki 2021

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Sisäministeriö

© 2021 tekijät ja sisäministeriö

ISBN pdf: 978-952-324-627-0

ISSN pdf: 2490-077X

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2021 Finland

Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisy 2020 Vuosiraportti

Sisäministeriön julkaisuja 2021:4		Teema	Sisäinen turvallisuus
Julkaisija	Sisäministeriö		
Yhteisötekijä	Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn kansallinen yhteistyöryhmä		
Kieli	Suomi	Sivumäärä	57

Tiivistelmä

Valtioneuvosto teki 19.12.2019 periaatepäätöksen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelmasta. Ohjelmia on tehty tähän mennessä kolme (2012, 2016, 2019). Ohjelma on poikkihallinnollinen ja sen valmistelussa ja toimeenpanossa ovat olleet mukana myös järjestöt, uskonnolliset yhteisöt, nuoret ja tutkijat.

Toimeenpanoa koordinoi sisäministeriö ja sen asettama kansallinen yhteistyöryhmä.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen 19.12.2019 mukaisesti ohjelman toimeenpanosta ja tuloksista tulee raportoida vuosittain. Vuosiraporttiin 2020 on koottu tiedot siitä, miten ohjelmassa päätettyjä tavoitteita ja toimenpiteitä on toteutettu vuonna 2020. Tiedot perustuvat toimeenpanoon osallistuvien tuottamiin tietoihin, ja raportin on viimeistellyt kansallinen yhteistyöryhmä.

Ohjelman toimeenpano on edennyt hyvin ja tuloksia voidaan pitää erityisen hyvinä erityisesti ottaen huomioon koronapandemia ja sen aiheuttamat poikkeukselliset olosuhteet.

Asiasanat sisäinen turvallisuus, radikalisoituminen, ennaltaehkäisy, väkivalta, radikalismi

ISBN PDF 978-952-324-627-0

ISSN PDF 2490-077X

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-627-0>

Förebyggande av våldsam radikaliserings och extremism 2020 Årsrapport

Inrikesministeriets publikationer 2021:4		Tema	Inre säkerhet
Utgivare	Inrikesministeriet		
Utarbetad av	Den nationella samarbetsgruppen för åtgärdsprogrammet för förebyggande av våldsam radikaliserings och extremism		
Språk	Finska	Sidantal	57

Referat

Statsrådet fattade den 19 december 2019 ett principbeslut om ett åtgärdsprogram för att förebygga våldsam radikaliserings och extremism. Det har genomförts tre program (2012, 2016, 2019) hittills. Programmet är sektorsövergripande och även olika organisationer, religiösa samfund, unga och forskare har deltagit i beredningen och verkställandet av programmet.

Inrikesministeriet och den nationella samarbetsgrupp som tillsatts av ministeriet samordnar verkställandet

I enlighet med statsrådets principbeslut som fattades den 19 december 2019 ska det årligen sammanställas en rapport om hur programmet verkställts och vilka resultat det haft. Årsrapporten för 2020 innehåller uppgifter om hur målen och åtgärderna i programmet genomfördes under 2020. Uppgifterna är baserade på uppgifter från de aktörer som deltar i verkställandet av programmet och rapporten har färdigställts av den nationella samarbetsgruppen.

Verkställandet av programmet har framskridit väl och resultaten kan anses vara mycket goda, särskilt med tanke på coronapandemin och de undantagsförhållanden som pandemin orsakat.

Nyckelord inre säkerhet, våldsbejakande extremism, radikaliserings, förebyggande, våld, radikalism

ISBN PDF	978-952-324-627-0	ISSN PDF	2490-077X
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-627-0>

Prevention of violent radicalisation and extremism 2020 Annual report

Publications of the Ministry of the Interior 2021:4		Subject	Internal security
Publisher	Ministry of the Interior		
Group Author	National Cooperation Network for the Prevention of Violent Radicalisation and Extremism		
Language	Finnish	Pages	57

Abstract

On 19 December 2019, the Government adopted a resolution on the National Action Plan for the Prevention of Violent Radicalisation and Extremism. So far, three action plans have been drawn up (2012, 2016, 2019). The Action Plan is cross-sectoral, and non-governmental organisations, religious communities, young people and researchers were also involved in its preparation and implementation.

The implementation of the Action Plan is coordinated by the Ministry of the Interior and the national cooperation network set up by the Ministry of the Interior.

In line with the government resolution of 19 December 2019, the progress of the implementation and the results of the Action Plan must be reported annually. The annual report for 2020 contains information on how the objectives and measures set out in the Action Plan were implemented in 2020. The information is based on the data produced by the parties involved in the implementation, and the report was finalised by the national cooperation network.

Good progress has been made in the implementation of the Action Plan, and the results can be considered particularly good, especially considering the coronavirus (COVID-19) pandemic and the exceptional circumstances caused by it.

Keywords internal security, violent extremism, radicalisation, prevention, violence, radicalism

ISBN PDF	978-952-324-627-0	ISSN PDF	2490-077X
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-627-0>

Sisältö

1	Tausta	8
2	Kansallisen toimenpideohjelman toimeenpano ja tulokset 2020	9
2.1	Ennalta ehkäistään väkivaltaista ekstremismia ja radikalisoitumista paikallisesti ..	9
2.1.1	Tavoitteet.....	9
2.1.2	Toteutetut toimenpiteet ja tulokset vuonna 2020.....	10
2.1.3	Toimenpideohjelmassa päätetyt toimenpiteet, joiden toimeenpano ei edennyt vuonna 2020	18
2.2	Vahvistetaan nuorten osallistumista väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen ennalta ehkäisyyn	19
2.2.1	Tavoitteet	19
2.2.2	Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020	19
2.3	Tunnistetaan ja torjutaan väkivaltaisten ekstremististen ryhmien toimintaan rekrytointia	26
2.3.1	Tavoitteet	26
2.3.2	Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020	26
2.3.3	Toimenpideohjelmassa päätetyt toimenpiteet, joiden toimeenpano ei edennyt vuonna 2020	27
2.4	Torjutaan terroristista propagandaa ja rangaistavaa vihapuhetta	28
2.4.1	Tavoitteet	28
2.4.2	Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020	29
2.4.3	Toimenpideohjelmassa päätetyt toimenpiteet, joiden toimeenpano ei edennyt vuonna 2020	33
2.5	Edistetään uskonnollisten yhteisöjen turvallisuutta ja osallistumista väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisyyn.....	33
2.5.1	Tavoitteet	33
2.5.2	Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020	34
2.5.3	Toimenpideohjelmassa päätetyt toimenpiteet, joiden toimeenpano ei edennyt vuonna 2020	37
2.6	Huomioidaan sukupuolinäkökulma väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyssä.....	37
2.6.1	Tavoitteet	37
2.6.2	Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020	38
2.7	Ehkäistään vankiloissa tapahtuvaa radikalisoitumista ja vähennetään vapautuviin vankeihin liittyviä uhkia	38
2.7.1	Tavoitteet.....	38
2.7.2	Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020	39
2.8	Kehitetään koulutusta ja osaamista.....	43
2.8.1	Tavoitteet.....	43
2.8.2	Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020	43

2.9	Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisy sosiaali- ja terveystoimessa	45
2.9.1	Tavoitteet.....	45
2.9.2	Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020	46
2.10	Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisy vastaanottojärjestelmässä	49
2.10.1	Tavoitteet	49
2.10.2	Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020	50
2.11	Poliisin toimet väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisemiseksi.....	52
2.11.1	Tavoitteet.....	52
2.11.2	Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020	53
2.12	Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisy opetustoimessa	55
2.12.1	Tavoitteet.....	55
2.12.2	Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020	56

1 Tausta

Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen kansallisesta väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelmasta 19.12.2019¹. Suomessa on ennalta ehkäisty väkivaltaista radikalisoitumista ja ekstremismia suunnitelmallisesti eri viranomais-ten, järjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyönä vuodesta 2012 lähtien. Työn tuloksista raportoidaan säännöllisesti toimintaan osallistuville, päättäjille ja suurelle yleisölle laatimalla vuosiraportti, joka on julkisesti saatavilla.

Toimenpideohjelmassa on päätetty kansallisista tavoitteista ja poikkihallinnollisista toimenpiteistä väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisemiseksi vuosille 2019- 2023. Toimepideohjelma ohjaa ennalta ehkäisevää toimintaa kansallisesti ja paikallisesti, se on valmisteltu ja se toimeenpannaan yhteistyössä viranomaisten, järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Toimeenpanossa ovat mukana myös tutkijat ja uskonnolliset yhteisöt.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä on päätetty siitä, miten toimenpideohjelman toimeenpanoa seurataan ja miten siitä raportoidaan. Tämän mukaisesti toimeenpanon etenemisestä raportoidaan vuosittain oikeudenhoidon ja sisäisen turvallisuuden ministeriyöryhmälle. Toimenpiteitä voidaan tarkistaa ja täydentää raportoinnin yhteydessä. Toimeenpanoon osallistuvat organisaatiot tuottavat tarvittavan tiedon raportointia varten. Raportin valmistelusta vastaa sisäministeriön asettama kansallinen yhteistyöryhmä.

Raportissa on esitetty toimenpideohjelmassa vahvistetut tavoitteet ja tulokset osa-alueittain. Luvuissa 2.1-2.8 on kuvattu toimia, joita eri toimijat toteuttavat yhdessä. Luvuissa 2.9-2.12 on kuvattu toimia, joilla neljä viranomaista kehittää omaa toimintaansa väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisyssä. Toimenpideohjelmaa liitetty toimenpiteet on valmisteltu poikkihallinnollisessa yhteistyössä pois lukien luvut 2.9-2.12, jotka on valmisteltu lukujen otsikossa mainittujen viranomaisten toimesta.

Vuonna 2020 koronapandemia vaikutti kaikkeen viranomaisten ja muiden toimijoiden toimintaan. Suunniteltuja toimia jouduttiin mukauttamaan koronapandemian rajoittamiseksi tehtyihin päätöksiin, jotka alkoivat keväällä 2020, lieventyivät hieman kesällä ja alkoivat taas syksyn alkaessa. Tästä huolimatta toimenpideohjelmassa päätettyjä toimia on toimeenpantu varsin hyvin ja kattavasti. Toimenpideohjelman kausi päättyy vuonna 2023, ja työtä jatketaan toimenpideohjelmassa päätetyllä tavalla.

1 Aiemmat toimenpideohjelmat on julkaistu vuosina 2012 ja 2016.

2 Kansallisen toimenpideohjelman toimeenpano ja tulokset 2020

2.1 Ennalta ehkäistään väkivaltaista ekstremismää ja radikalisoitumista paikallisesti

2.1.1 Tavoitteet

- ennalta ehkäistä paikallisesti, yhteistyössä viranomaisten kesken ja järjestöjen kanssa, yksilöiden ja ryhmien radikalisoitumista ja osallistumista väkivaltaisten ääri-liikkeiden toimintaan
- torjua ja ehkäistä väkivaltaisten ääri-liikkeiden toiminnan vaikutuksia ihmisten asuin- ja elinympäristöihin sekä turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen
- ottaa huomioon ennalta ehkäisevässä työssä ääri-liikkeiden sosiaalisessa mediassa tapahtuva toiminta, ja lisätä viranomaisten ja järjestöjen toimintaan sosiaalisessa mediassa
- huolehtia siitä, että väkivaltaisesti radikalisoituneet tai radikalisoitumisvaarassa olevat ohjataan väkivallasta irtautumista tukevien viranomais- ja muiden palvelujen piiriin
- puuttua tekijöihin, jotka edistävät väkivaltaista radikalisoitumista, kuten vastakkainasetteluun, rangaistavaan vihapuheeseen, rasismiin ja syrjintään
- lisätä tietoa siitä, miten kunnat voivat osana eri hallintokuntien perustyötä vähentää väkivaltaista radikalisoitumista ja ekstremismää lisäävien tekijöiden vaikutusta
- hyödynnetään paikallisesti tehtävässä työssä yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten tuottamaa tietoa ja yhteistyömahdollisuuksia

2.1.2 Toteutetut toimenpiteet ja tulokset vuonna 2020

Ankkuritoiminnan kehittäminen

- Ankkuritoiminta.fi sivuston tiedot paikallisista ankkureista päivitettiin.
- Sisäministeriön poliisiosaston johtoryhmä hyväksyi 18.5.2020 suunnitelman Ankkuritoiminnan tilastoinnin ja tiedonkeruun kehittämiseksi. Päätöksen perusteella asetettiin poikkihallinnollinen työryhmä, jossa on myös ankkureiden edustajia, kokoamaan tunnusluvut ja mittarit, joista ryhdytään keräämään kattavasti tietoa. Kaikki Ankkurit tallentavat tiedot ankkuritoiminta.fi sivuston yhteyteen toteutetulle alustalle vuoden 2021 alusta lähtien. Tavoitteena on, että vuoden 2021 lopussa saadaan valtakunnallisesti luotettavaa ja kattavaa tietoa Ankkuritoiminnasta.
- Valtakunnallinen Ankkuriseminaari tullaan järjestämään vuonna 2021, ja seminaarissa käsitellään myös tiedonkeruuta ja siitä saatuja kokemuksia.
- Ankkuritoimintaa on esitelty mm. EU komission Project Based Collaboration projektin National support to the local level kokouksessa 6.11.2020. Esittelijöinä olivat kehittämispäällikkö Tarja Mankkinen ja Emilia Hämäläinen SM/PO sekä psykiatrinen sairaanhoitaja Sari Seppänen Riihimäen Ankkuri.
- Opetushallituksen verkkosivulla <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/vakivaltaisen-ekstremismi> on ajankohtaista tietoa Ankkuritoiminnasta opetustoimen näkökulmasta.
- Turussa Nuorten Muslimien Foorumin (NMF) toteutti Muvenna-hanketta, jonka tavoitteena on ehkäistä väkivaltaista radikalisoitumista aiheuttavia tekijöitä maahanmuuttaja- ja musliminuorten keskuudessa, tarjota tukea niille ihmisille, joita ekstremismin ilmiö on koskettanut jotta he voivat kiinnittyä takaisin yhteiskuntaan. Hankkeessa tehtiin hyvää ja tuloksellista yhteistyötä Turun Ankkuritiimin kanssa.
- Tampereella Ankkuritoimintaa koordinoi moniammatillisen viranomaistyöryhmän ohjausryhmä, jossa on edustajat Tampereen kaupungilta ja Sisä-Suomen poliisilaitokselta. Sisä-Suomen poliisilaitoksella on ollut Ankkuritoimintaan liittyen resursiiongelmia, eikä toimintaa ole kyettyä halutulla tavalla resurssimaan.
- Ankkuritoimintaa on esitelty ja pidetty säännöllisesti esillä erilaisissa tapahtumissa ja tilaisuuksissa.

Toimenpiteet sen varmistamiseksi, että henkilöt, joiden kohdalla huoli väkivaltaisesta radikalisoitumisesta herää, ohjataan palveluihin (ohjaus vinkistä tuen piiriin)

- Palveluun ohjaus edellyttää, että henkilö voidaan ohjata sekä peruspalvelujen että erityisten, tälle kohderyhmälle räätälöityjen palvelujen piiriin.
- Kohderyhmälle tarkoitettuna erityispalveluna Diakonissalaitoksella käynnistyi kesällä 2020 väkivaltaisista ääriilikeistä irtautumista tukeva EXIT-palvelu. Toimintaa rahoitetaan EU:n sisäisen turvallisuuden rahaston määrärahalta ja rahoitus on turvattu kesään 2021 asti. Hankkeen ohjausryhmässä ovat edustettuina eri viranomaisia ja järjestöjen edustajia. Palvelun ohjausryhmä yhdessä palveluja tuottavan tiimin kanssa levittävät tietoa siitä, miten rekrytoinnin kohteeksi joutuvia henkilöitä voidaan ohjata tuen piiriin.
- Tanskan ekstremismin ehkäisyn kansallisen keskuksen kehittämän riskiarviointimalin soveltuvuutta Suomeen ja käyttöä Ankkuritoiminnassa kartoitetaan vuoden 2021 aikana. Tehtävään on rekrytoitu erityisasiantuntija Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle vuoden 2021 alusta alkaen kahden vuoden ajaksi.
- Väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisyyn liittyvä väitöskirjatutkimus on valmisteilla. Sen näkökulmana on sosiaali- ja terveystoimen palveluiden ja työkalujen kehittäminen. Lisäksi valmisteilla on oikeustieteellinen pro gradu -tutkielma, joka liittyy monialaiseen yhteistyöhön ja tiedonvaihdon kysymyksiin sekä siinä esiintyviin juridisiin haasteisiin.
- Avun ja rauhanverkoston RO3 (Reach Out) hanke käynnistyi sisäisen turvallisuuden rahaston tuella helmikuussa 2020. Hankkeen tavoitteena on edistää viranomaisten ja yhteisöjen välistä yhteistyötä palveluun ohjauksen kehittämiseksi. Kaikki hankkeen toiminnot digitalisoitiin koronapandemian vaikutusten seurauksena ja toiminta saatiin järjestettyä pääosin suunnitellusti yhteistyössä yhteistyökumppaneiden Erätauko-säätiön ja Turun, Tampereen, Oulun ja Helsingin paikallisverkostojen kanssa. Rahoittajan suorittaman toiminnallisen tarkastuksen aikana todettiin hankkeen ylittävän sille asetetut tavoitteet ja erityistä kiitosta sai yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisääminen ylimääräisen yliopistokurssin muodossa, jossa hakkeen aikana tehty tutkimustieto väkivaltaisen radikalisaation ennalta ehkäisyn toimintamalleista jalkauteaan yhteistyönä Tampereen Yliopiston kanssa. Kurssin sisällöstä ja toteutuksesta vastaa hankkeen tutkija Marko Juntunen ja kurssi on osa kevään 2021 opetusohjelmaa.
- Poliisi on kehittänyt yhteistyötä valtakunnallisella ja paikallisella tasolla toimivien järjestöjen ja muiden viranomaisten kanssa. Yhteistyön kehittäminen ei ole edennyt suunnitellusti koronarajoitusten vuoksi.

- Helsingissä palveluun ohjausta toteutetaan huoli-ilmoitusmallia käyttäen tilanteissa, joissa herää huoli väkivaltaisesta radikalisoitumisesta.
- Turun yhteistyöverkostossa laadittiin ja jaettiin päivitetty versio ”Kun huoli herää” -kaaviosta sekä eri tahojen (nuorten) palveluista.
- Tampereella kehitetty ”Kun huoli herää” -toimintamalli on päivitetty ja se on jalkautettu organisaatioissa. Tiedonvaihdon arvioidaan olevan hyvällä tasolla ja radikalisoitumisvaarassa olevia henkilöitä pystytään ohjaamaan mallin tuella tukipalveluiden piiriin.
- Tampereella on suunniteltu toimenpiteet ja tunnistettu avainhenkilöt toiminnaksi tilanteessa, jossa Syyrian tai Irakin taistelualueelta palaa henkilö Tampereen kaupungin alueelle.
- Oulussa toimitaan aiheuttava henkilö HAH² -toimintamallin mukaisesti, otetaan huomioon toiminnassa myös perhe ja sosiaaliset verkostot.
- STEAn rahoittama Aggredi-Pirkanmaan toiminta käynnistyi suunnitelman mukaisesti. Toiminnan tavoitteena on väkivaltarikosten vähentäminen yksilötasolla. Pääasiallisena kohderyhmänä 18-49 vuotiaat, koulu- ja joukkosurmaajien osalta myös alle 18-vuotiaat. Toiminnan myötä tälle kohderyhmälle tarjottavien palvelujen määrä lisääntyy, samoin mahdollisuudet ohjata henkilöitä palvelujen piiriin.

Suunnitellaan toimenpiteet, joilla vinkkien antajat lainsäädännön sallimissa rajoissa saavat vahvistuksen siitä, että vinkki on tavoittanut vastaanottajan ja se on otettu huomioon

- Sisäministeriön oli tarkoitus kutsua koolle ryhmä suunnittelemaan menettelyjä. Koronapandemian johdosta voidaan pitää vain etätilaisuuksia, ja uuden toiminnan suunnittelu on haasteellista etänä ilman vuorovaikutusta ja keskustelua.
- Poliisihallitus on pitänyt opetus- ja kulttuuriministeriön johdolle tilannekatsauksia oppilaitosturvallisuuteen liittyen. Vinkkien antajille pyritään antamaan palautetta silloin, kun se on lainsäädännön puitteissa mahdollista. Poliisi on raportoinut sisäministeriölle elokuussa 2020 viranomaisten välisen tiedonvaihdon tilanteesta vakavien väkivaltatilanteiden ennalta ehkäisemiseksi (uhka-arviota varten luovutettavat tiedot). Tiedonvaihto on kehittynyt vuosien aikana. Ylemmät laillisuusvalvojat ovat kiinnittäneet huomiota poliisin mahdollisuuteen oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja muille toimijoille. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että tiedonvaihtoon kohdistuvat

2 HAH = huolta aiheuttava henkilö

odotukset ja lainsäädäntö / toimivaltuudet eivät kohtaa. Sisäministeriössä on käynnistetty lainsäädäntöselvitys poliisin ennalta estävän toiminnan toimivaltuuksien säätämiseksi.

Toimenpiteet olemassa olevien paikallisten yhteistyöverkostojen työn jatkamiseksi sekä uusien verkostojen perustaminen paikkakunnille, joissa niitä ei vielä ole ja joissa toiminnalle on tarvetta paikallisen tilannekuvan ja uhka-arvion perusteella

- Helsingissä toimiva ”Turvallinen Helsinki” -verkoston tavoitteena oli järjestää neljä kokousta vuoden 2020 aikana, mutta koronatilanteen vuoksi kokouksia järjestettiin kolme. Kokouksissa käsiteltiin asuinalueiden eriytymistä, vastakkainasettelun dynamiikkaa, nuorten rikosoirehdintaa, koronatilanteen vaikutuksia kaupunkiturvallisuuteen, Kontulan alueen turvallisuustilannetta sekä väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisyyn liittyviä ajankohtaisia hankkeita. Lisäksi kokouksissa käsiteltiin laajasti kadulla aikaansa viettävien nuorten tilannetta ja siihen liittyviä ilmiöitä. Verkoston toimintaa ja kokoonpanoa tarkasteltiin vuoden 2020 lopussa, ja uusi toimikausi alkoi vuoden 2021 alussa. Vuoden 2021 toimikauden painopisteet ovat ekstremismin ennalta ehkäisy, vastakkainasettelun ja disinformaation torjuminen, asuinalueiden eriytymiseen liittyvät ilmiöt sekä nuorten tilanteeseen liittyvät ilmiöt.
- Turun yhteistyöverkosto järjesti vuoden 2020 aikana neljä kokousta sekä marraskuussa laajemman verkostokokouksen. Keväällä jouduttiin kokouksia peruuttamaan koronan vuoksi. Yhteisiä koulutustilaisuuksia ei järjestetty, esim. AMK järjesti sisäistä koulutusta (3/2020). Rikosseuraamuslaitos on kouluttanut omaa sekä Vankiterveydenhuollon henkilökuntaa sekä sidosryhmiä ilmiöön ja sen tunnistamiseen. Turun yhteistyöryhmään kuuluu sivistystoimialan edustaja (peruskoulu ja toinen aste). Laajemmassa verkostossa olivat mukana ammattikorkeakoulun, aikuiskoulutuskeskuksen sekä yliopiston/siirtolaisuusinstituutin edustajat.
- Turussa Nuorten Muslimien Foorumin (NMF) on toteuttanut Muvenna-hanketta. Hanke on järjestänyt tapaamisia ja tilaisuuksia, joihin osallistuivat Ankkuritiimin edustajat, yhteisön edustajat, imaami ja muita paikallisia toimijoita. Aiheina on ollut paikallisesti tehtävä ennaltaehkäisevä työ. Tilaisuuksissa on käsitelty erityisesti jengiytymiseen liittyviä ilmiöitä ja tähän liittyvää väkivaltaa ja levottomuuksia lähiöissä. NMF:n havaintojen mukaan Turussa on jengiytyminen lisääntynyt jonkin verran joissain lähiöissä. NMF on osallistunut poliisien ja imaamin kanssa palavereihin, joissa pohdittu toimenpiteitä tilanteen ratkaisemiseksi.

- Tampereen yhteistyöverkosto ylläpitää tilannekuvaa yhteistyöhön osallistuvien toimijoiden tiedonvaihdon avulla. Verkostolle on asetettu vuosittaiset tavoitteet tilannekuvan pohjalta. Paikallinen yhteistyöryhmä on kokoontunut vuonna 2020 neljä kertaa. Yhteistyötä tehdään säännöllisesti mukana olevien toimijoiden kanssa myös laajemmin. Toiminnan katsotaan olevan tilannekuvan edellyttämällä tasolla. Tavoitteellinen ja säännöllinen yhteistyö lisää hyvinvointia, turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Viestintää koskevia kehittämistavoitteita ei ole pystytty toteuttamaan koronapandemian aiheuttaman työmäärän vuoksi.
- Oulun yhteistyöverkosto on osallistanut nuoria yhteistyöverkoston toimintaan ja kytkenyt monikulttuuristen nuorten kanssa tekevät tahot mukaan (Kaasi-tiimi). Paikallisen tilannekuvan muodostaminen on käynnistetty.

Toimenpiteet paikallisen vuoropuhelun ja vuorovaikutuksen lisäämiseksi väkivaltaiseen radikalisoitumiseen ja ekstremismiin liittyvistä aiheista

- Helsingissä toimiva ”Turvallinen Helsinki” -verkosto on käynnistänyt kartoituksen kaupungin toimialoilla käynnissä olevista tai suunnitelluista väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyyn liittyvistä toimenpiteistä, keskeisistä yhteyshenkilöistä ja mahdollisista tiedontarpeista. Verkosto järjestää puolivuositain taustaorganisaatioille suunnattuja ajankohtaiseminaareja verkostossa käsiteltävistä aiheista. Vuoden 2020 aikana puolivuotiseminaareja ei järjestetty.
- Turun yhteistyöverkoston kokouksissa on ollut esillä mm. Aggredi Turku -toiminnan esittely sekä Ankkuritiimin ajankohtaiset asiat. Laajemmassa verkostokokouksessa, jossa oli Turun kaupungin konsernihallinnon ja toimialojen, Lounais-Suomen poliisin, Supon, RISE:n, AMK:n, AKK:n, Raision kaupungin, seurakuntayhtymän, SPR:n, ELYn, Aggredi Turun, NMF:n ja Ankkuritiimin edustajat, esiteltiin Turun Nuorten Muslimien (NMF) Muvenna -hankkeen toteutuminen ja AMK:n turvallisuusorganisaatiota ja toimintaa sekä ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpiteitä. Rikosseuraamuslaitos on edistänyt muslimiyhteisöjen ja rikosseuraamuslaitoksen välisen yhteistyön mahdollisuuksia ja kartoittanut yhteistyötahoja. Vuorovaikutteisessa yhteydenpidossa jaettiin tietoa yhteistyöverkoston, laajemman verkoston jäsenille ja tapauskohtaisesti esim. kaupungin toimialoille hankerahoitusmahdollisuuksista, koulutus- ja muista tilaisuuksista sekä tuotetusta materiaalista.
- Turun Nuorten Muslimien Foorumi (NMF) on tehnyt yhteistyötä Turun imaamiverkoston kanssa. NMF oli mukana suunnittelemassa Kriisihallinta nyt -tapahtumaa, mutta tilaisuus jouduttiin peruuttamaan koronan vuoksi. NMF:n edustajat ovat toimineet alustajina useissa tilaisuuksissa, mm. sisäministeriön järjestämä seminaari Mitä Suomessa ehkäistään väkivaltaista radikalisoitumista ja ekstremismia? 25.2.2020

sekä pyöreän pöydän keskustelutilaisuus väkivaltaisesta äärioikeistossa Suomessa 15.10.2020. NMF oli mukana suunnittelemassa ja järjestämässä yhteistyössä sisä- ja ulkoministeriöiden, Kirkon ulkomaanavun, Kölvi ry:n ja Helsingin YK-nuorten kanssa nuorten pyöreän pöydän keskustelutilaisuuden 11.12.2020 teemalla rauha ja turvallisuus nuorten arjessa Suomessa ja maailmalla.

- Tampereen kaupunki on järjestänyt keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa vuoden aikana lukuisia asukastilaisuuksia. Tunnistettuihin ongelmakohtiin on pureuduttu mm. Hervannan kaupunginosassa.
- Oulussa koronapandemia on hankaloittanut toimintaa. Eri väestöryhmien kohtaamista on korostettu esimerkiksi lähipoliisitoiminnan yhteydessä. Pandemia on tiivistänyt poliisin ja kuntien sekä kaupunkien tiedonvaihtoa ja siihen liittyen on kerätty tietoa eri ryhmien tuntemuksista ja kokemuksista matalalla kynnyksellä.

Urheilu- ja liikuntatapahtumien järjestäminen tavoitteena rakentaa luottamusta ja edistää eri yhteisöjen välistä dialogia ristiriitatilanteissa

- Tavoitteena oli järjestää Peace United (PU) -konseptin mukaisia jalkapallo-otteluita eri ryhmien välillä. Toiminnalla ennalta ehkäistään väkivaltaista radikalisoitumista ja edistetään paikallisten konfliktien ratkaisua purkamalla epäluuloja jännitteitä ja ristiriitoja jalkapallon avulla yhteistyössä paikallisten toimijoiden ja verkostojen kanssa. Toimenpiteelle ei saatu erillisrahoitusta eikä paikalliset yhteistyöverkostot ole tehneet yhteistyöpyyntöjä liittyen toimintamallin käyttöönottoon.

Lisätään toiminnan kannalta keskeisten henkilöiden osaamista polarisaation tunnistamisessa ja polarisaatiokehityksen purkamisessa

- Poliisiammattikorkeakoulu järjesti 26.-27.1. 2021 täydennyskoulutuksen ”Polarisaatio, identiteettikonfliktit ja vastakkainasettelujen purkaminen poliisitoiminnassa”. Koulutukseen ilmoittautui 16 osallistujaa ja sen kohderyhmänä olivat poliisit, joiden työ liittyy ennalta estävään toimintaan, Ankkuritoimintaan, paikalliseen ongelmaratkaisumenetelmän POR käyttöön tai väkivaltaisen ekstremismin ennalta ehkäisyyn. Koulutus on suunniteltu yhteistyössä sisäministeriö, Poliisihallitus, Poliisiammattikorkeakoulu ja Koneen Säätiön rahoittama Depolarize-hanke.
- Helsingin yhteistyöverkosto ”Turvallinen Helsinki” on lisännyt tietoa ja osaamista polarisaation ehkäisyyn liittyen. Se sitoutui yhteistyökumppaniksi Helsingin yliopiston SEPOS-tutkimushankkeeseen ”Social exclusion, polarization and security in the Nordic welfare state”. Toisena kumppanina toimii Pohjoismainen Nordic Safe Cities -verkosto. Keväällä Turvallinen Helsinki -verkoston kokouksessa esiteltiin Koneen

Säätiön rahoittamaa Depolarize-hanketta, jossa lisätään tietoa ja osaamista siitä, miten vastakkainasettelun dynamiikkaa ja prosessia ja polarisaatiota voidaan käsitellä organisaatioissa. Turvallinen Helsinki -verkosto järjesti koulutusta ja tilaisuuksia, joissa lisätään tietoa polarisaation tunnistamisesta ja polarisaatiokehityksen purkamisesta keskeisille tahoille sekä kaikille avoimina, muun muassa Minun Silmin Sinun Silmin –toimintamallin ohjaajakoulutukset. Turvallinen Helsinki –verkosto käsittelee polarisaation ja sen ehkäisyyn liittyviä kysymyksiä viranomaisten ja järjestöjen yhteistyönä. Lisäksi Helsingin kaupungin ihmisoikeusverkosto järjesti jäsenilleen koulutustilaisuuden vihapuheesta ja siihen puuttumisesta

Lisätään viranomaisten kykyä tunnistaa väkivaltainen radikalisoituminen ja arvioida siihen liittyvä uhka sekä osaamista henkilön ohjaamiseksi palvelujen piiriin

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on aloittanut sote-ammattilaisille suunnatun verkkokoulutuksen suunnittelun väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistamisen ja ennalta ehkäisyyn tueksi.
- Toimenpiteenä vahvistettua radikalisoitumisen uhka-arviointimallia erityisesti kuntien viranomaisille ei ole kehitetty. Vuonna 2021 kartoitetaan Tanskan riskiarviointimallin soveltuvuutta Suomeen ja sen käyttöä Ankkuritoiminnassa.
- Nuorisotyöntekijöiden kykyä tunnistaa väkivaltaista radikalisoitumista ja osaamista toimia tilanteessa on lisätty Pelastakaa Lapset ry:n toteuttamassa RadicalWeb -hankkeessa. Pelastakaa Lapset järjesti vuoden 2020 aikana viisi koulutusta nuorisotyöntekijöille. Tämän lisäksi Pelastakaa Lapset järjesti yhdessä Helsingin Yliopiston kanssa sisäministeriön rahoituksella kaksipäiväisen pilottikoulutuksen oppilaitoshenkilökunnalle, nuorisotoimen ammattilaisille sekä poliiseille. Vuonna 2021 järjestetään vielä viisi koulutusta, viisitoista syventävää työpajaa sekä verkkokoulutus. Koronapandemian johdosta koulutukset järjestettiin digitaalisesti, jolloin pystyttiin myös tavoittamaan odotettua enemmän nuorten kanssa työskenteleviä ammattilaisia.
- Turun yhteistyöverkosto ei ole pystynyt järjestämään koronapandemian vuoksi koulutuksia ennalta suunnitellusti. Toiminnassa mukana olevat organisaatiot ovat järjestäneet kuitenkin vuoden aikana useita pienempiä koulutustilaisuuksia.

Toimenpiteet lasten ja nuorten resilienssin vahvistamiseksi

- Opetushallitus on tuottanut opetussuunnitelmien täytäntöönpanon tueksi katsomusaineisiin kaksi julkaisua otsikolla: Kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoisuudesta katsomusaineiden opetuksessa. Koronatilanteen vuoksi isoja koulutustilaisuuksia ei ole voitu järjestää. Lisäksi on koordinoitu kouluverkostoa ja tarjottu sille koulutusta.
- Opetushallitus on valmistellut oppaan ”Resilienssiä rakentamassa”. Oppaan julkistamistilaisuus järjestettiin Opetushallituksessa 10.3.2020. Julkaisu on saatavilla kolmella kielellä. Osallistujina oli opiskelijajärjestöjen lisäksi myös perusopetuksen oppilaita opettajineen.
- Helsingissä toteutetaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla 1.8.2020 – 30.6.2021 hanke, jonka tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten resilienssiä sekä ennaltaehkäistä väkivaltaista ekstremismia ja radikalisoitumista, vastakkainasettelua sekä kiusaamista kouluissa ja oppilaitoksissa. Hankkeessa kokeillaan ja arvioidaan eri toimintamallien soveltuvuutta erilaisiin tilanteisiin ja toimintaympäristöihin ja tuotetaan uutta käytännöllistä tietoa menetelmien paremmaksi hyödyntämiseksi. Hankkeessa hyödynnetään muun muassa Minun Silmin, Sinun Silmin –toimintamallia sekä Friends, Askeleittain, Verso ja KiVa-koulu -menetelmiä.
- Tampereen yhteistyöverkoston tavoitteena oli varmistaa, että oppilaitokset osaavat tunnistaa hiljaisia signaaleja ja toimia tilanteessa, kun huoli herää. Uhkaavat tilanteet kirjataan ja tilastoidaan ja niissä osataan toimia. Koulutusta on annettu, mutta koulutuksista pitäisi saada säännöllisiä ja vuosittaisia. On tärkeää, että teemaa pidetään esillä mm. koulutuksien muodossa ja tietoisuutta sitä kautta lisättyä. Säännöllisyys tuo tarvittavan valmiuden ymmärtää toimintaympäristöä ja sitä kautta osataan myös toimia tilanteissa, kun huoli herää.
- Turun Nuorten Muslimien (NMF) toteuttama Muvenna-hanke on suunnitellut Ankuritiimin kanssa tapaamisia ja seminaareja paikallisiin kouluihin oppilaille ja kouluhenkilökunnalle. Tapaamisten tavoitteena on vahvistaa oppilaiden resilienssiä. Koronapandemian rajoituksista johtuen kouluihin ei vielä päästy. Länsi-Suomen somaliseurajärjesti leirin lokakuussa ja Muvennan ja NMF:n edustaja olivat mukana leirillä tarjoamassa vanhemmille tietoa ennaltaehkäisevästä työstä. Leiriin osallistui nuoria, jotka ovat poliisille tuttuja. Paikalla oli myös nuorten vanhemmat. Leirin anti oli erityisen hyvä, ja NMF välitti poliisin terveisiä ja viestiä sekä vanhemmille että nuorille. Työ jatkuu, ja Muvenna-hanke järjestää nuorille oman keskusteluilan, jossa he voivat kertoa omat näkemyksensä vapaasti ilman vanhempien läsnäoloa.

- Suomen ensimmäinen muslimilippukunta perustettiin Turkuun (Lounais-Suomen Partiopiiri). Lippukunta rekisteröitiin 21.11.2020, mutta toiminta on aloitettu aiemmin.
- Pelastakaa Lapset Ry haki marraskuussa 2020 rahoitusta oikeusministeriön ”Erityisavustukset väkivaltaisen radikalisaation ennaltaehkäisyä tukevaan toimintaan” – hausta. Hankkeen tavoitteena on lisätä 15-19-vuotiaiden nuorten resilienssiä ja vahvistaa heidän osallisuutta väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisyyn kymmenellä paikkakunnalla. Rahoitus on varmistunut, ja toiminta käynnistetään vuonna 2021.

Toimenpiteet elinkeinoelämän ja yritysten osallistumisen lisäämiseksi väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisyyn paikallisesti

Sisäministeriö ja Poliisihallitus ovat yhteistyössä Elinkeinoelämän keskusliiton, Helsingin kauppakamarin ja Suomen Yrittäjien kanssa suunnitelleet toimia elinkeinoelämän osallistumisen lisäämiseksi. Ensimmäisenä tavoitteena on lisätä elinkeinoelämän ja yritysten tietoisuutta ja tietoa ilmiöstä, ja tähän liittyvä järjestetään koulutustilaisuus vuoden 2021 aikana.

2.1.3 Toimenpideohjelmassa päätetyt toimenpiteet, joiden toimeenpano ei edennyt vuonna 2020

Toimenpiteet yhteistyötä edistävän koulutuksen järjestäminen Ankkureille ja yhteistyöhön osallistuville muille toimijoille ml valtakunnallinen Ankkuriseminaari

Koronapandemian vuoksi ei pystytty järjestämään suunniteltua koulutusta. Etäyhteydellä voidaan toteuttaa koulutusta, mutta se ei tue osallistujien välistä vuorovaikutusta ja verkostoitumista, joka on keskeinen tavoite Ankkureiden yhteistyön kehittämisessä.

Toimenpiteet Punainen kortti rasismille –hankkeen laajentamiseksi jalkapallossa ja muissa joukkuelajeissa sekä hankkeen näkyvyyden lisäämiseksi urheilu- ja liikuntatapahtumissa

2.2 Vahvistetaan nuorten osallistumista väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen ennalta ehkäisyyn

2.2.1 Tavoitteet

- nuoret ovat mukana väkivaltaisen radikalisoitumista ja ekstremismiä ennalta ehkäisevässä työssä, suunnittelemassa ja toteuttamassa toimintaa
- lisätä nuorten mahdollisuuksia ja kykyä osallistua toimintaan vahvistamalla heidän osaamistaan ja vaikuttamismahdollisuuksiaan rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä arjessa
- nuorten osallistuminen perustuu nuorten omaan toimintaan, ja viranomaiset ja muut aikuiset tukevat sitä tarvittaessa

2.2.2 Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020

Luodaan turvallisia tiloja ja tilaisuuksia, joissa voidaan keskustella väkivaltaiseen radikalisoitumiseen ja ekstremismiin liittyvistä aiheista nuorten kanssa

- Turun Nuorten Muslimien Foorumin (NMF) on julkaissut vuonna 2020 kolme podcastia ajankohtaisista asioista. Lisäksi on äänitetty podcasteja, joita ei ole vielä julkaistu. Työtä jatketaan vuonna 2021, ja Minun Suomi -podcastille etsitään rahoitusta. NMF järjesti noin kymmenen keskustelutilaisuutta nuorten kanssa.
- Mahdin Nuoret (Helsinki) järjesti kesäleirin, jonka teemana oli Koraanin historia ja tulkinta. Ydinviestinä oli lähdekriittisyys ja ymmärryksen lisääminen siitä, että kuka tahansa ei voi tulkita Koraania. Leirin jokaisena päivänä pidettiin iltanuotio, jonka aikana osallistujat saivat kysyä imaalilta mitä tahansa ja keskustella keskenään miel-tään askarruttavista kysymyksistä. Koronatilanteen vuoksi ei pystytty järjestämään kaikkia suunniteltuja tapahtumia. Näitä korvaamaan julkaistiin videoita, jossa vastattiin nuoria askarruttaviin kysymyksiin.

Selkokielisyyden lisääminen väkivaltaisesta radikalisoitumisesta ja ekstremismistä puhuttaessa

- Resilienssi ja väkivaltaistuneet asenteet opetustoimessa -verkkosivuilla on listattuna materiaalia kasvatusalan ammattilaisten käyttöön. Syksyille 2020 suunniteltu avoin seminaari ei toteutunut koronapandemian vuoksi. Seminaari tullaan järjestämään maaliskuussa 2021, mahdollisesti etänä. Edellä mainitun lisäksi Helsingin yliopiston tutkijat ovat oikeusministeriön rahoittamassa Huolena nuoren radikalisoituminen? -hankkeessa kirjoittaneet oppaan nuorten kanssa työskenteleville. Oppaan tavoitteena on tukea kasvattajia väkivaltaiseen radikalisoitumiseen ja ekstremismiin liittyvien keskusteluiden käymisessä nuorten kanssa. Opasta pilotoitiin joulukuussa 2020 Helsingin Diakonissalaitoksen Vamos-toiminnassa, ja nuorten kommentteja keskustelurungossa käytetyistä käsitteistä yms. kerättiin talteen.

Nuorten ottaminen mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimia

- Sisäministeriö asetti 31.3.2020 väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyä kehittävä ja koordinoivan kansallisen yhteistyöryhmän uudelle kaudelle. Nuorten edustusta ryhmässä vahvistettiin kutsumalla mukaan Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry:n (NUVA) edustaja. Yhteistyöryhmän muita nuorten edustajia ovat Turun Nuorten Muslimien Foorumi (NMF) sekä Mahdin nuoret. Sisäministeriö on kannustanut paikallisia yhteistyöryhmiä lisäämään yhteistyötä nuorten kanssa ja kutsumaan heitä mukaan paikallisten yhteistyöryhmien toimintaan.
- Suomen Nuorisovaltuusto ry mukaantulon myötä toiminta tavoittaa aiempaa suuremman joukon nuoria. Yhteistyöpalaverissa 12.8.2020 suunniteltiin yhteistyön kehittämistä.
- Koronapandemian johdosta maaliskuusta 2020 lähtien ei ole järjestetty tilaisuuksia, joissa osallistujat olisivat olleet fyysisesti läsnä. Nuorten kanssa on järjestetty etänä tilaisuuksia, esimerkkinä pyöreän pöydän keskustelut 15.10.2020 ja 11.12.2020.
- Oulussa paikallista yhteistyöverkostoon kutsuttiin lisää edustajia tavoitteena, että nuorten ja monikulttuuristen nuorten ääni kuuluu selkeämmin.

Vahvistetaan nuorten osaamista ja vaikuttamismahdollisuuksia rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä arjessa toteuttamalla Reach Out- rauhanakatemia, joka tuo yhteen eri taustaisia rauhantyöstä ja yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta kiinnostuneita nuoria

- Nuorten Muslimien Foorumi ja Kirkon Ulkomaanapu hakevat oikeusministeriöltä rahoitusta toiminnan järjestämiseen hausta ”Erityisavustukset väkivaltaisen radikalisaation ennaltaehkäisyä tukevaan toimintaan”. Jos rahoitus saadaan, käynnistetään toiminta vuonna 2021. Vuonna 2020 Kirkon Ulkomaanapu järjesti yhteistyössä kansallisen yhteistyöryhmän jäsenten ja nuorisojärjestöjen ja nuorten kanssa kaksi pyöreän pöydän keskustelua (15.10.2020 ja 11.12.2020), joissa nuorten ja asiantuntijoiden kanssa keskusteltiin kuinka väkivaltainen ekstremismi ja rauhan ja turvallisuuden kysymykset vaikuttavat nuorten arjessa ja miten nuorten osallisuutta ja heidän näkökulmia voidaan tukea ja ottaa huomioon ennalta ehkäisevän työn tekemisessä kaikilla tasoilla.
- Mahdin Nuoret ry vahvistivat nuorten luottamusta viranomaisiin. Toimina olivat mm. aktiivinen tiedottaminen tehtävistä, joissa Mahdin Nuoret tekivät viranomaisten kanssa yhteistyötä. Ennen ja jälkeen edustustehtäviä toteutettiin somessa kyselyitä, joissa nuoret saivat kertoa minkälaista viestiä he haluavat välittää viranomaisille. Heidän palautteensa ja huolenaiheensa nostettiin esille kokouksissa.

Demokratiakasvatuksen sisällön ja tavoitteiden selkeyttäminen

- Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti kesäkuussa demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittämisen ohjausryhmän, jonka tehtävänä on tukea koulujen ja oppilaitosten demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta, oppilaiden osallistamista sekä opetushenkilöstön valmiuksien lisäämistä koskevien hallitusohjelmakirjausten toimeenpanoa sekä tehdä esityksiä konkreettisiksi toimenpiteiksi. Ohjausryhmän tehtävänä on pohtia esimerkiksi seuraavia toimenpiteitä
 - Opettajien ja oppilaitosten muun henkilöstön täydennyskoulutus,
 - Euroopan neuvoston demokratiakompetenssityön ja muiden vastaavien instrumenttien implementointi ja jalkauttaminen
 - Pilottikokeilut, joissa koululla ja sen oppilailta on aktiivinen rooli lähiyhteisössä ja sen demokraattisten elämäntapojen vahvistamisessa; pilottikokeilujen raportointi muidenkin käyttöön.
 - Oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan sekä oppilas- ja opiskelijademokratian toimintatapojen päivittäminen; luodaan oppilaskunnat 2.0 -manuaali ja viedään luokkavaltuusto-toimintatapa vahvemmin koulujen ja oppilaitosten arkeen.

- Olemassa olevia hankkeiden ja järjestöyhteistyön hyödyntäminen, hyväksi havaittujen käytäntöjen laajentaminen valtakunnallisesti sekä uusien menetelmien kehittäminen; koonti olemassa olevista hyvistä käytännöistä; viestintä-/koulutuskampanja käytäntöjen kokoamiseksi, levittämiseksi ja koordinoimiseksi valtakunnallisesti.
- Käynnistetään tutkimus- ja kehittämishanke yhteistyössä opettajankoulutuksesta vastaavien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Hankkeella tuetaan valtakunnallista yhteistyötä ja kehittämistoimintaa opettajien ihmisoikeusosaamisen vahvistamiseksi osana demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta.
- Seurataan aiheeseen liittyvää akateemista tutkimusta ja kehittämistoimintaa sekä arvioidaan demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen toteutumista varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa, toisen asteen opetuksessa ja opettajankoulutuksessa uusien varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.
- Opetushallitukseen muodostettiin keväällä 2020 on demokratiataidot -tiimi, jonka toiminta käynnistyy koronakiireitten väistyttyä.

Huolehditaan siitä, että nuoret saavat apua mielenterveysongelmiin

- Sosiaali- ja terveysministeriön johdolla laadittiin uusi kansallinen mielenterveysstrategia. Strategiaan on valittu viisi mielenterveyspoliittista painopistettä seuraavasti: 1) mielenterveys pääomana ,2) lasten ja nuorten mielenterveyden rakentuminen arjessa, 3)mielenterveystoimet, 4)ihmisten tarpeiden mukaiset, laaja-alaiset palvelut sekä 5) hyvä mielenterveysjohtaminen. Toimeenpano etenee osana Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaa.
- Osana mielenterveysstrategian toimeenpanoa muodostetaan Mielenterveystoimet – työryhmä, joka keskittyy mielenterveysstrategian pääpainopisteen toteuttamiseen erityisten vähemmistöryhmien osalta. Näitä ovat mm. seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt, alkuperäiskansat ja kielelliset vähemmistöt, jotka on myös nuorilla todettu itsemurhien riskiryhmiksi.
- Osana tulevaisuuden sote-keskuksen kehittämistä opiskeluhuollon osaamista vahvistetaan tuomalla sinne näyttöön perustuvia psykososiaalisia menetelmiä mielenterveys- ja päihdehäiriöiden ehkäisyyn ja hoitoon. Alkuvaiheessa tätä varten rakennetaan hoito- ja palveluketjut sekä koulutetaan henkilöstöä. Työ on parhaillaan syksyllä 2020 käynnissä kaikilla viidellä yhteistoiminta-alueella.

Myös Mielensterveysosaamisen vahvistaminen kunnissa –valtionavustushankkeen kautta vahvistetaan lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentelevien mielensterveysosaamista.

- Vuoden 2020 lopussa eduskunnalle annettiin hallituksen esitys opiskeluhuollon kuuraattori- ja psykologipalvelujen siirrosta hyvinvointialueille. Uudistus sekä siirtoon liittyvä lisärahoitus edesauttavat sujuvien palvelupolkujen rakentamista mielensterveydellä oireileville nuorille. Lapsen tai nuoren tarvitsema mielensterveyden tuki ja hoito voidaan järjestää nykyistä kokonaisvaltaisemmin, kun kaikki koulun tai oppilaitoksen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset tulevat saman palvelunjärjestäjän alaisuuteen.
- Työ- ja elinkeinoministeriön koordinoima ja sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa yhteistyönä toteutettava Ohjaamoiden psykososiaalisen tuen hanke ”Onni” on saanut lisärahoitusta ja toiminta jatkuu ainakin vuoden 2021 loppuun saakka.
- Mielensterveysstrategian toimeenpano aloitettu Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelmassa toteutettavan nuorten psykososiaalisten menetelmien käyttöön oton osalta. Lisäksi käynnistettiin näyttöön perustuvien psykososiaalisten menetelmien osaajien, menetelmäohjaajien ja kouluttajien koulutus.
- Toimintamallien kehittämistä paikallisella tasolla avun tarjoamiseksi nuoren elinympäristössä ja oikea-aikaisesti on pohdittu asiantuntijoiden toimesta nuorisopsykiatrien ylilääkärien verkostossa ja alueellisesti ja ERVA-alueen tasoissa kuulemistilaisuuksissa, joihin on osallistunut edustajia myös sosiaali- ja terveysministeriöstä ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta. Työtä jatketaan organisoitumalla kansalliseksi nuorille tarjottavien psykososiaalisten menetelmien saatavuuden ja laadun edistämisen verkostoksi.
- Mielensterveysosaamisen vahvistaminen kunnissa – hankkeeseen liittyen on tehty useita hakemuksia tavoitteena edistää mm. nuorten mielensterveyttä ja sujuvoittaa mielensterveyspalveluketjuja ja parantaa monialaisen tuen tarjontaa oikea-aikaisesti. Hankkeet käynnistyvät vuoden 2021 alussa.
- Koronaepidemiaan liittyvää tietoa nuorille tarkoitetuista kriisipalveluista on koostettu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) nettisivuille. Opiskelijat todettiin THL:n raportissa ryhmäksi, jonka psyykinen hyvinvointi oli epidemian aikana laskenut. Samoin kouluikäisten lasten ja nuorten avun tarve oli lisääntynyt samalla, kun esimerkiksi kouluterveydenhuolto oli monin paikoin suljettu. Erikoissairaanhoidon läheteet olivat jopa vähentyneet, kun läheteitä ei saanut perustasolta.

- Työn ja opiskelun ulkopuolella olevien nuorten (ns. NEET-nuoret) mielenterveyspalveluita koskevien palvelumallien selvitystä ollaan aloittamassa ja tätä koskevaa rekrytointia ollaan tekemässä.
- Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen sisäinen ja opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa tehtävä yhteistyö on käynnistynyt tarkoituksena suunnitella lyhyt toimintamallikuvaus kouluille tilanteeseen, jossa joku on yrittänyt itsemurhaa tai tehnyt itsemurhan. Vastaava kuvaus on jo olemassa, ja se päivitetään tietyiltä osin ja varmistetaan sen käyttöönotto.
- Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisusarjassa ilmeistyi opas ”Kouluikäisten mielenterveysongelmien tuki ja hoito perustason palveluissa: Opas tutkimiseen, hoitoon ja vaikuttavien menetelmien käyttöön”³
- Turun Nuorten Muslimien Foorumi (NMF) toteuttama Muvenna -hanke järjesti hyvän mielen leirin, johon osallistui 25 nuorta. Vallitsevan pandemiatilanteen takia leirin järjestäminen ei ollut helppoa, ja leirillä otettiin huomioon kaikki koronasuositukset ja toimenpiteet. Leiriin kutsuttiin mielenterveyden ammattilainen, joka luennoi nuorille mielenterveydestä. Leirin ohjelmaan kuului paljon yhdessäoloa, pelejä, saunoamista, nuotion äärellä keskustelua ja muuta toimintaa kuten kuvauskilpailu. Leirillä nuoret katsoivat yhdessä dokumenttielokuvan sosiaalisen median vaikutuksista mielenterveyteen. NMF tiloissa on esitteitä seinillä, joissa on lisätietoa mielenterveydestä ja nuorille suunnattujen palveluiden yhteistiedoista. Suunniteltu somekampanja ei ole vielä toteutunut. NMF osallistui Mieli ry:n järjestämään Mielenterveysvoimaksi -koulutukseen.

Järjestetään pyöreän pöydän keskusteluja nuorten ja viranomaisten välillä

- Sisäministeriö, Opetushallitus, Kirkon Ulkomaanapu ja Pelastakaa Lapset ry. järjesti 15.10.2020 pyöreän pöydän keskustelun nuorten, opettajien ja nuorisotyöntekijöiden kanssa aiheesta väkivaltainen äärioikeisto Suomessa.
- Kirkon Ulkomaanapu, sisäministeriö, Uskonnollisten ja perinteisten toimijoiden rauhanvälitysverkoston Reach Out 3-hanke, Helsingin YK-nuoret, Turun Nuorten Muslimien Foorumi, Pakolaisnuorten tuki ry:n Kølvi-toiminta ja Ulkoministeriö järjestivät 11.12.2020 pyöreän pöydän keskustelun nuorten kanssa aiheesta ”Kuinka kansainväliset kriisit ja viimeaikainen terrorismi heijastuvat Suomessa nuorten turvallisuuden tunteeseen ja arkeen?”

³ Kirjoittajat Aalto-Setälä, Terhi; Huikko, Eeva; Appelqvist-Schmidlechner, Kaija; Haravuori, Henna; Marttunen, Mauri (2020).

Edistetään kaikille avointa, matalan kynnyksen liikuntatoimintaa

- Turun Nuorten Muslimien Foorumi (NMF) on tarjonnut tytöille mahdollisuuksia liikuntaharrastuksiin, mutta koronapandemian takia toiminta jäi vähäiseksi. Muvennan järjestämän keskusteluillan jälkeen nuoret pääsivät hohtokeilaamaan.
- Mahdin Nuorten tavoitteena oli saada liikuntasalivuoroja, mutta koronapandemian vuoksi tämä ei toteutunut. Mahdin Nuoret järjesti kuitenkin useampia liikuntatapahtumia kuten luistelua, poikien futsalia, naisten uintia, lentopalloa sekä paintballia. Kesäleirillä oli liikuntaa. Lisäksi jaettiin sosiaalisessa mediassa vinkkejä, kuinka ylläpitää liikunnallisuutta myös Ramadanin aikana sekä trenihaaste.

Lisätään internetissä nuorten kanssa toimivien ja nuoria kohtaavien viranomaisten sekä vapaaehtoisten kykyä ennalta ehkäistä väkivaltaista radikalisoitumista

- OKM/Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskus on julkaissut tilannekartoituksen somehoukutteluun liittyen: <https://koordinaatti.fi/fi/ajankohtaista/tilannekatsaus-seksuaalinen-houkuttelu>. Käsitetyötä ollaan käynnistämässä eri hallinnonalojen yhteistyönä.
- OKM/Osallisuuden osaamiskeskuksen ja toimenpideohjelman toimeenpanoa koordinoivan SM vastuuvirkamiehen välillä on käyty neuvotteluja yhteistyöstä. Toimenpiteet konkretisoituvat keväällä 2021.
- Nuorisotyöntekijöiden kykyä tunnistaa väkivaltaista radikalisoitumista ja osaamista toimia tilanteessa on lisätty Pelastakaa Lapset ry:n toteuttamassa RadicalWeb -hankkeessa. Pelastakaa Lapset on järjestänyt vuoden 2020 loppuun mennessä viisi koulutusta nuorisotyöntekijöille. Koulutuksissa painotetaan myös verkkoympäristöissä ilmenevää väkivaltaista radikalisoitumista.

2.3 Tunnistetaan ja torjutaan väkivaltaisten ekstremististen ryhmien toimintaan rekrytointia

2.3.1 Tavoitteet

- ammattilaisilla on riittävästi ajantasaista tietoa, jotta he tunnistavat väkivaltaisten ääriliikkeiden tunnuksia, symboleita ja propagandaa ja rekrytoinnissa käytettäviä menetelmiä
- tunnistaa vihapuheen yhteys väkivaltaiseen radikalisoitumiseen ja ekstremismiin
- tunnistaa tilanteet ja kanavat, joissa rekrytointia tapahtuu, ja puuttua rekrytointiin
- tukea rekrytoinnin kohteena olevaa tavoitteena, että hän ei joudu väkivaltaisen ekstremistisen toiminnan vaikutuspiiriin
- vahvistaa aikuisten kanssa työskentelevien valmiuksia tunnistaa väkivaltaista ekstremismin vaikutuspiirissä olevia yksilöitä ja perheitä ja lisätä heidän valmiuksiaan tarjota palveluja, jotka edistävät irtautumista väkivaltaisesta aatemaailmasta

2.3.2 Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020

Ammattilaisten tiedon lisääminen väkivaltaisten ekstremististen ryhmien tunnuksista ja symboleista

- Opetushallitus laati ammatillisen koulutuksen esitteen, jonka tarkoituksena on lisätä ammatillisessa koulutuksessa toimivien tietoa aiheesta. Linkki julkaisuun: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/vakivaltaisen-radikalisoitumisen-ja-ekstremismin-ennaltaehkaisy-ammattillisessa-koulutuksessa_1.pdf.
- Opetushallitus järjesti etäluennon kouluttajaverkostolle, joka oli avoin myös OPH:n henkilöstölle. Luennoitsijana toimi tutkija Daniel Sallamaa HY, ja sillä käsiteltiin myös väkivaltaisten ekstremististen ryhmien nettisivustoja.
- Sote-ammattilaisille suunnatun verkkokoulutuksen suunnittelu on käynnistynyt. Symboleita ja tunnuksia koskeva olemassa oleva tieto sisällytetään verkkokoulukseen.

Toimenpiteet sen varmistamiseksi, että julkisella rahoituksella ylläpidettyjä tiloja ei käytetä toimintaan, joka tavoitteena on edistää vastakkainasettelua eri väestöryhmien kesken sekä yllyttää vihaan ja väkivaltaan

- Asiassa saatiin ennakkopäätös, kun Tampereen kaupunki ei antanut Kansalaisvaikutamisen päivänä 1.10.2019 järjestetyssä tilaisuudessa Suomalaisapu ry:lle mahdollisuutta esitellä toimintaansa. Perusteluna oli, että järjestön toiminta on Tampereen kaupungin eettisten periaatteiden vastaista. Järjestö kanteli asiasta Eduskunnan oikeusasiamiehelle. Vastauksessaan oikeusasiamies totesi, että asiassa ei ole ilmennyt Tampereen kaupungin toiminnan osalta lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä. Päätöksessä viitattiin myös kansalliseen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin toimenpideohjelman tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Kansallinen yhteistyöryhmä järjestää aiheesta kaupungeille suunnatun koulutustilaisuuden, jossa Tampereen kaupungin tapausta esitellään ja tarkastellaan, miten poliisin ja kaupunkien yhteistyötä asiassa voidaan kehittää. Sisäministeriön poliisiosastolla on käynnistetty EOA:n päätöksen perusteella selvitys siitä, miten tietoa voidaan luovuttaa myös yksityisille tahoille.
- Turun kaupunki valmisteli vuokrauksen erityisehdot kaupungin hallinnoimien kokous- ja tapahtumatiloihin, joita kaupunki vuokraa yhdistysten ja yksityishenkilöiden käyttöön. Kaupunginhallituksen vuonna 2019 hyväksymiin Eettisiin periaatteisiin perustuen tiloja ei vuokrata eikä anneta käyttöön ihmisoikeuksia loukkaaviin, syrjintää edistäviin tai vihapuhetta esittäviin tilaisuuksiin.
- Vuonna 2021 järjestetään koulutustilaisuus kunnille, jossa esitellään päätöksiä ja niiden taustoja sekä kehitetään poliisin ja kuntien välistä yhteistyötä.

2.3.3 Toimenpideohjelmassa päätetyt toimenpiteet, joiden toimeenpano ei edennyt vuonna 2020

Toimenpiteet, joilla lisätään osaamista tunnistaa ja poistaa rekrytointiin liittyvää aineistoa, kuten tarroja ja muuta materiaalia

Toimenpide on tärkeä, mutta sen toimeenpano on osoittautunut käytännössä hankalaksi. Yksittäiset kansalaiset poistavat aktiivisesti tarroja yms. Tähän liittyy myös eri ääriliikkeiden aktiivisuutta ja toimintaa vastakkaisiksi koettuja ääriliikkeitä vastaan.

Tiedon lisääminen rekrytoinnissa käytetyistä menetelmistä ja käytännöistä

Tietoa rekrytointimenetelmistä lisätään vuosina 2021-23. Toiminnassa hyödynnetään tutkimusta ja tietoa, jota lisätään toimenpideohjelman toimeenpanon aikana. Työssä hyödynnetään EU RAN toimintaa ja PBC hankkeita.

Kehitetään rekrytointitapojen seuranta- ja analyysimenetelmä yhteistyössä viranomaisten ja tutkijoiden kanssa

Tavoitteena on toteuttaa aiheeseen liittyvä hanke vuonna 2022.

2.4 Torjutaan terroristista propagandaa ja rangaistavaa vihapuhetta

2.4.1 Tavoitteet

- suuren yleisön ja ammattilaisten tieto ja ymmärrys väkivaltaiseen ekstremismiin liittyvästä viestinnästä ja vihapuheesta lisääntyy
- lisätä tietoa näissä käytettävistä keskeisistä käsitteistä ja narratiiveista laajasti
- vahvistaa nuorten kanssa työskentelevien osaamista käydä keskustelua propagandasta ja vihapuheesta
- lisätä vihapuheen tunnistamista, siihen puuttumista ja tukea vihapuheen uhrille
- vahvistaa yhdenvertaisuutta puuttumalla kaikkeen terroristiseen propagandaan ja vihapuheeseen samalla tavalla riippumatta siitä, kuka tai mikä ryhmä sitä tuottaa
- lisätä aiheeseen liittyvää tutkimusta ja tuottaa lisää tietoa siitä, millaista materiaalia verkossa on, miten siihen reagoidaan, miten sitä kulutetaan ja miten se ymmärretään sekä miten sitä käsitellään journalistisesti tuotetussa mediassa.

2.4.2 Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020

Toimenpiteet aikuisten medialukutaidon vahvistamiseksi

- Lukuliikkeen⁴ syksyllä 2020 jaetuilla valtionavustuksilla tuetaan syrjäytymistä ehkäisevää työtä. Lukuliike jakoi yhteensä 325 000 euroa nuorten ja aikuisten lukutaitoa edistäviin hankkeisiin. Hankkeissa tuetaan myös monikielisyttä ja monikulttuurisuuden kautta syntyvää yhteisöllisyyttä, esimerkkeinä Lieksan somaliperheyhdistyksen laaja luku- ja kirjoitustoiminta, Romano mission romanikieliset kieliyhteisöt sekä Sanat haltuun -hanke, jossa syrjäytyneet nuoret tavoitetaan esim. vankiloissa. Hankkeissa kurotaan yhteen kulttuuri-, opetus- ja sosiaalitoimen asiantuntemusta. Vuonna 2021 Lukuliike jakaa valtionavustuksina aiempaa enemmän rahoitusta. Lukuliike koulussa -pilotti, joka tavoittaa n. 1 000 opetuksen ammattilaista, sisältää opettajien lisäkoulutusta, joissa huomioidaan myös monikielisyys ja syrjäytymisen ehkäisy. Lisäksi Lukuliike tekee yhteistyötä Uudet lukutaidot -ohjelman (Opetushallitus & KAVI) kanssa, jossa on fokuksena mediataitojen ja kriittisen lukutaidon kehittäminen.

Tiedon ja tunnistamisen lisääminen ekstremististen ryhmien käyttämistä käsitteistä ja narratiiveista

- Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa aiheeseen liittyvää koulutusaineistoa. Käsitteitä ja narratiiveja koskevat tietotarpeet huomioidaan osana sote-ammattilaisille suunnatun verkkokoulutuksen toteutusta, jonka suunnittelu käynnistyi vuonna 2020.
- Opetushallitus edistää antisemitismin tunnistamista kääntämällä suomeksi OSCE-ODIHR oppaan "Addressing Anti-Semitism in Schools, Training Curriculum for Secondary Education Teachers"

4 Lukuliike on hallitusohjelmaan kirjattu jatkuva ohjelma, jonka tavoitteena on edistää Suomessa asuvien lukutaitoa, lapset ja nuoret edellä. Lukuliike laajentaa lukutaidon käsitettä, tuo esiin monilukutaitoa ja monikielisyyttä.

Lisätään tutkimukseen perustuvaa tietoa narratiiveista sekä tietoa siitä, millaista materiaalia verkossa on, miten siihen reagoidaan, miten sitä kulutetaan ja miten se ymmärretään sekä miten sitä käsitellään journalistisessa mediassa⁵

- Sisäministeriön johdolla toteutettu TEAS⁶ hanke ”Väkivallan hyväksyvä ja vastustajia epäinhimillistävä puhe suomenkielisessä verkkoympäristössä” julkaistaan vuoden 2021 alussa. Tutkimuksen toteutti Helsingin yliopiston tutkijaryhmä. Tutkimuksessa esitellään ekstremistisiä narratiiveja sekä sitä, miten ne ilmenevät suomenkielisissä verkkokeskusteluissa.
- Sisäministeriön johdolla valmisteltavan vuoden 2020 tilannetta käsittelevän toisen väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsauksen aiheena on koronapandemia ja siihen liittyvä ekstremistinen viestintä ja salaliittoteoriat verkossa. Katsauksen tarkoituksena on lisätä tietoa ja ymmärrystä verkossa leviävästä, haitallisesta ja ekstremistisistä aineistosta.
- Sisäministeriö järjesti maaliskuussa 2020 pyöreän pöydän keskustelun median kanssa aiheena väkivaltainen äärioikeisto. Tilaisuudessa tutkijat esittelivät väkivaltaisen äärioikeiston viestintää, symboleita, verkkosivuja sekä nettipelejä ja niiden käyttöä propagandan levittämisessä ja rekrytoinnissa.
- Pelastakaa Lapset Ry:n toteuttama RadicalWeb –hanke julkaisi maaliskuussa 2020 selvitystyön ”Väkivaltainen ääriajattelu verkossa”, joka tarkastelee suomenkielisissä verkkoympäristöissä ilmenevää väkivaltaista radikalisoitumista ja ekstremististä viestintää. Katsauksen tarkoituksena on lisätä tietoa ja ymmärrystä verkossa leviävästä ekstremistisestä aineistosta.

Tiedon lisääminen siitä, millaista materiaalia nuoret kohtaavat netissä

- Lukion uusien opetussuunnitelman perusteitten tueksi on laadittu kaikkiin aineisiin ja laaja-alaiseen osaamiseen tukimateriaalit, joissa mm. medialukutaitoa on korostettu. Katsomusaineitten opetuksen tueksi on tuotettu materiaalia otsikolla Kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoisuus katsomusaineiden opetuksessa.
- Nuorisotyöntekijöiden kykyä tunnistaa verkossa ilmenevää väkivaltaista radikalisoitumista on lisätty Pelastakaa Lapset ry:n toteuttamassa RadicalWeb -hankkeessa. Pelastakaa Lapset on järjestänyt vuoden 2020 loppuun mennessä viisi koulutusta nuorisotyöntekijöille. Koulutuksissa painotetaan myös verkkoympäristöissä ilmenevää väkivaltaista radikalisoitumista ja miten ääriyhmät kohdentavat viestintää nuoriin.

⁵ Journalistisella medialla tarkoitetaan mediaa, joka kuuluu Julkisen sanan neuvostoon ja on sitoutunut noudattamaan Journalistin ohjeita

⁶ Valtioneuvoston yhteinen selvitys- ja tutkimustoiminta VN TEAS

Edistetään viranomaisten kykyä ja mahdollisuutta torjua ja poistaa terroristista propagandaa ja rangaistavaa vihapuhetta tehokkaasti netistä käyttämällä olemassa olevan lainsäädännön mahdollisuuksia tehokkaasti hyväksi, vahvistamalla Helsingin poliisilaitoksen yhteydessä toimivan valtakunnallisen VIPU-ryhmän ja Keskusrikospoliisin toimintaa sekä sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa poliisitoimintaa

- Rangaistavan vihapuheen levittämiseen on kiinnitetty huomiota ja poliisi on järjestänyt tähän liittyen myös viestintäkampanjan. Helsingin poliisilaitoksen yhteydessä toiminut keskitetty vihapuheen vastainen ryhmä lakkautettiin erillistoimintona ja sulautettiin poliisilaitoksen muihin toimintoihin. Marraskuussa 2020 julkaistun raportin perusteella vuoden 2019 viharikosten määrä on pysytellyt samalla tasolla kuin vuotta aikaisemmin, mutta rangaistavan vihapuheen määrä on kasvanut. Poliisin tietoon tulleet kiihottaminen kansanryhmää vastaan -rikokset ovat kolminkertaistuneet, mikä osoittaa, että VIPU-ryhmän lakkauttamisella ei ole ollut vaikutusta poliisin toimintaan ja tutkintaan. Poliisihallituksen tulossopimuksessa on mittarina poliisin paljastamat viharikokset. Sen tarkoituksena on lisätä poliisin aktiivisia ja oma-aloitteisia toimia paljastaa viharikoksia ja rangaistavaa vihapuhetta. Poliisihallitus tukee oikeusministeriössä valmisteltavaa lainsäädäntöesitystä sukupuolen lisäämiseksi vihamotiiviksi. Tällä pyritään puuttumaan erityisesti naisiin kohdistuviin viharikoksiin.
- Koronapandemian ja aiheeseen liittyvien muiden hankkeiden keskeneräisyyden vuoksi sisäministeriö ei ole kutsunut asiaa valmistelevaa asiantuntijaryhmää koolle. Tämä on tarkoitus tehdä vuonna 2021.

**Kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen ja vihapuheen ehkäisyn huomioon ottaminen
Taiteen edistämiskeskuksen myöntämässä avustuksissa, jotka osoitetaan kulttuurin moninaisuuden ja rasmin vastaiseen toimintaan**

- OKM/Taiteen edistämiskeskus jakoi vuonna 2020 kaikkiaan 53 yhteisölle yhteensä 625 000 euroa kulttuurisen moninaisuuden edistämiseen ja rasmin vastaiseen toimintaan.

Osallistutaan kansainväliseen yhteistyöhön, jonka tavoitteena on terroristisen propagandan ja rangaistavan vihapuheen poistamiseen netistä sekä toteutetaan vaadittavat toimenpiteet liittyen komission aloitteeseen terroristisen propagandan poistamiseksi netistä, mikäli aloite hyväksytään

- EU komission aloite terroristisen propagandan poistamiseksi netistä (TCO) hyväksyttiin vuoden 2020 lopussa. Sisäministeriö on vastannut kansallisesta valmistelutyöstä muiden ministeriöiden ja Keskusrikospoliisin tuella.

- Komissio valmistelee Digital Service Act – ehdotusta, joka sisältää ehdotuksia liittyen verkkoalustojen vastuuseen. Ehdotuksen keskeistä sisältöä on käyttäjien turvallisuus online-ympäristössä, alustojen vastuusäännöt palvelujen välittäjänä, alustojen portinvartija-asemasta johtuvat ongelmat, alustatyöntekijöiden haasteet, hallinto- ja viranomaisvalvonta alustataloudessa sekä muut ongelmat, kuten online-markkinointi ja älysovimukset.

Pääministeri Marinin hallitusohjelman kirjausten toimeenpano liittyen poikkihallinnollisiin toimenpiteisiin, joilla puututaan nykyistä vahvemmin järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen, joka uhkaa sananvapautta, viranomaistoimintaa, tutkimusta ja tiedonvälitystä

- Sisäministeriö asetti 20.5.2020 työryhmän laatimaan ehdotuksia maalittamisen vastaisten toimien tehostamiseksi. Työryhmän raportti on julkaistu 11.2.2021. Työn aikana maalittamista on tarkasteltu toimintana, jossa sen välitön kohde on henkilö, joka työnsä tai asemansa vuoksi joutuu maalittamisen kohteeksi, mutta varsinainen tavoite on vaikuttaa yhteiskunnan instituutioiden toimintaan ja niitä kohtaan tunnettuun luottamukseen. Työryhmän tehtävänä on arvioida maalittamisen laajuutta ja tehdä suosituksia siitä, miten poliisitoiminnassa voidaan parantaa uhrin oikeuksien toteutumista ja uhrin tukipalveluihin ohjautumista tulisi vahvistaa. Työryhmän työn aikana on myös valmisteltu maalittamisen määritelmä laajassa yhteistyössä eri hallinnonalojen kanssa.
- Oikeusministeriö on valmistellut hallituksen esityksen jossa laittoman uhkauksen syyteoikeutta koskevaa rikoslain säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että teko olisi virallisen syytteen alainen, jos laitton uhkaus kohdistuisi henkilöön hänen työtehtävänsä vuoksi eikä rikoksentekijä kuulu työpaikan henkilöstöön. Syyttäjä saisi nostaa syytteen laittomasta uhkauksesta myös, jos teko on kohdistunut henkilöön hänen julkisen luottamustehtävänsä vuoksi. Laki koskisi myös freelancereita. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2021.
- Valtioneuvosto asetti selvitysmies Mika Ilmanin arvioimaan maalittamiseen liittyvää lainsäädäntöä ja selvitys ”Järjestelmällinen häirintä ja maalittaminen. Lainsäädännön arviointia”⁷ julkaistiin 3.12. 2020.

Toteutetaan vihapuheen ja nettikiusaamisen vastaiset tehostetut toimet

- Sisäministeriön, oikeusministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulla olevat vihapuheen vastaiset toimet on koottu yhteenvedoon, jonka avulla niiden toimeenpanoa seurataan säännöllisesti. Toimet sisältävät suositukset ja ehdotukset, joita on

7 Valtioneuvoston selvitys 2020:3

tehty työryhmien ja tutkimushankkeiden toimesta. Käynnissä olevien toimenpiteiden määrä oli vuoden 2020 lopussa 64.

- Oikeusministeriön johdolla toteutetaan EU-hanketta ”Tiedolla vihaa vastaan” ja käynnistetään vuoden 2021 alussa EU-hanke ”Capable”. Kummassakin hankkeessa toteutetaan toimia vihapuheen ja viharikosten torjunnan kehittämiseksi. Viimeksimainitussa hankkeessa pilotoidaan lisäksi vihapuheen torjunnan ehkäisykeskusta.

2.4.3 Toimenpideohjelmassa päätetyt toimenpiteet, joiden toimeenpano ei edennyt vuonna 2020

Viranomaisten ja yritysten yhteistyön lisääminen tavoitteena lisätä viranomaisten, vanhempien ja yritysten tietoa siitä, miten terroristijärjestöt ja ekstremistiset toimijat hyödyntävät tietokonepelejä ja mobiiliapplikaatiota viestintään ja verkostoitumiseen.

Väkivaltaisten ekstremististen ryhmien toiminnasta hyödyntää tietokonepelejä ja mobiiliapplikaatioita esimerkiksi rekrytoinnissa ja väkivaltaisen ideologian levittämisessä on lisätty tietoa EU/RAN yhteistyössä. Tietoon perustuen suunnitellaan kansallisesti toteutettavia käytännön toimia vuosina 2021-23.

2.5 Edistetään uskonnollisten yhteisöjen turvallisuutta ja osallistumista väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisyyn

2.5.1 Tavoitteet

- lisätä uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuutta ja kriisivalmiutta sekä uskonnollisten yhteisöjen jäsenten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta tehostamalla viharikosten mukaan lukien rikoksen tunnusmerkistön täyttävän vihapuheen tutkintaa.
- vahvistaa uskonnollisten yhteisöjen kykyä ja mahdollisuuksia osallistua väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyyn lisäämällä yhteistyötä ja osallistumista väkivaltaiseen ekstremismin ennalta ehkäisyssä sekä polarisaation ja vihapuheen vaikutusten torjumisessa.

- lisätä luottamusta ja yhteistyötä viranomaisten, uskonnollisten yhteisöjen, erityisesti yhteisöjen naisten, ja järjestöjen välillä. Tavoitteena on varmistaa, että tieto väkivaltaisen ekstremismin ennalta ehkäisystä, olemassa olevista palveluista ja mahdollisuuksista saada tukea tavoittaa haavoittuvassa asemassa tai tuen tarpeessa olevat yksilöt ja perheet.
- lisätä uskonnollisten yhteisöjen kanssa toimivien viranomaisten uskontolukutaitoa ja tuntemusta yhteisöjen roolista paikallisena yhteistyökumppanina ja sillanrakentajana.

2.5.2 Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020

Selvitetään uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuvia uhkia ja suunnitellaan koulutusta parantamaan niiden varautumista turvallisuusuhkiin ja kriiseihin

- Sisäministeriö asetti 20.6.2020 työryhmän selvittämään uskonnollisten yhteisöjen tilojen turvallisuutta ja laatimaan ehdotuksia turvallisuuden parantamiseksi. Työryhmä tarkastelee kaikkien uskonnollisten yhteisöjen turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä priorisoiden islamilaisien yhteisöjen ja juutalaisten seurakuntien tiloja johtuen mm. kansainvälisestä tilanteesta ja näihin kohdistuvien uhkien lisääntymisestä. Työryhmän määräaika on 31.5.2021. Työryhmä toteutti aiheeseen liittyen uhkia koskevan kyselyn, jonka tulokset analysoidaan vuoden 2021 alussa ja jatketaan työryhmän tehtäväksianssa määrättyjä toimia tämän pohjalta. Sisäministeriö on tehnyt Helsingin yliopiston kanssa yhteistyösopimuksen, jonka puitteissa toteutetaan kaksi opinnäytetyötä.

Selvitetään, miten uskonnollisten yhteisöjen pl. Suomen evankelisluterilainen kirkko turvallisuustoimen rahoitukseen liittyviä menettelyjä tulisi uudistaa ottaen huomioon kohonnut uhkataso

- Sisäministeriö valmisteli yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa hallituksen kehysvalmistelua varten keväällä 2020 esityksen, jossa olisi varattu määräraha uskonnollisten yhteisöjen turvallisuutta parantaviin toimiin. Rahoituksen myöntäminen olisi perustunut kriteereihin, jotka kuvaavat turvallisuustilanteesta ja -uhkissa tapahtuvaa kehitystä. Esitystä ei hyväksytty.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö/ Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2021–2023 sisältää 150 000 euroa vuodessa Helsingin juutalaisen seurakunnan turvallisuuden parantamiseen. Hallitus on vuotta 2021 koskevassa talousarvioesityksessään ehdottanut, että Helsingin juutalaisen seurakunnan turvallisuuden parantamiseen varataisiin lisäksi 150 000 euroa, jolloin seurakunnalle vuonna 2021 myönnettävä määräraha olisi yhteensä 300 000 euroa.

- Sisäministeriön 20.6.2020 asettama työryhmä tulee työnsä aikana tarkastelemaan uskonnollisten yhteisöjen turvallisuustoimien rahoitusta ja tekemään tähän liittyviä kehittämissuhteita.

Lisätään uskonnollisten yhteisöjen tietoa siitä, mitä tapahtuu sen jälkeen, kun on tehty rikosilmoitus viharikokseen liittyen ja miten asian käsittely etenee poliisilta syyttäjän kautta tuomioistuimeen

- Poliisi on ennalta estävän toiminnan yhteydessä lisännyt yhteisöjen tietoisuutta siitä mitä tapahtuu sen jälkeen, kun on tehty rikosilmoitus viharikokseen liittyen. Koronajaoitukset ovat hidastaneet toimeenpanoa.

Toteutetaan täydennyskoulutusta imaameille ja uskonnollisten yhdyskuntien vastuuhenkilöille

- Sisäministeriö osallistui joulukuussa 2019 EU komission järjestämälle opintomatalle Berliiniin. Opintomatalla saatiin tietoa siitä, miten Saksassa on järjestetty imaamien koulutus sekä yhdyskuntien että yliopistojen toimesta, ja laajemmin esim. sosiaalityöntekijöiden koulutus. Sisäministeriö ja DIAK neuvottelivat keväällä 2020 siitä, miten täydennyskoulutusta voitaisiin järjestää. Koronapandemian vuoksi valmistelu pysähtyi.
- Opetushallituksen järjestämisvastuulla oleva Kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoisuuden opetuksen seminaari on pandemian vuoksi siirretty toistaiseksi syksyyn 2021. Mikäli pandemiatilanne jatkuu, harkitaan webinaarimuotoisen tilaisuuden järjestämistä.
- Järjestöillä ja yhteisöillä on aloitteita ja suunnitelmia imaamien ja uskonnollisten yhdyskuntien vastuuhenkilöille tarkoitettuna koulutuksen järjestämiseksi, mutta rahoituksen saaminen näiden toteuttamiseksi on usein osoittautunut vaikeaksi.

Lisätään vuorovaikutusta ja keskustelua uskonnollisten yhteisöjen välillä

- Mahdin Nuoret ry järjestämä Stand4Hussain-tempaus toteutettiin koronapandemian vuoksi virtuaalisesti tekemällä video, jossa lisätään tietoisuutta shiialaisuudesta ja puretaan shiialaisuuteen kohdistuvia ennakkoluuloja.
- Mahdin Nuoret ry tekivät yhteisen podcast-jakson Nuoret Muslimit ry:n kanssa, jossa pohdittiin yhteisöllisyyden merkitystä. Lisäksi jaettiin Ramadanin päätösjuhlan aikana videon, jossa eri uskonnolliset yhteisöt lähettävät Eid-toivotuksensa ja korostavat yhteisöllisyyden merkitystä. Teimme myös some-haasteen, jossa oli useita ideoita, miten jokainen nuori voi omalta osaltaan lisätä yhteisöllisyyttä.

- Mahdin Nuoret ry jakoivat yhdessä nuorten kanssa naisten päivänä ruusuja Tallinnanaukiolla, jonka tarkoituksena oli lisätä positiivisia kohtaamisia ja rakentaa siltaa muslimiyhteisön ja kantaväestön välillä.

Lisätään viranomaisten ja uskonnollisten yhteisöjen välistä vuorovaikutusta ja -puhelua järjestämällä säännöllisesti pyöreän pöydän keskusteluja ajankohtaisista ja tärkeistä aiheista

- Koronapandemian vuoksi tilaisuuksia ei ole järjestetty. Keskustelua uskonnollisten yhteisöjen kanssa on käyty sisäministeriön 20.6.2020 asettaman uskonnollisten yhteisöjen turvallisuuteen liittyviä uhkia kartoittavan ja turvallisuutta parantavia toimenpiteitä valmistelevan työryhmän kokouksissa. Ryhmässä on jäsenenä uskonnollisten yhteisöjen edustajia ja viranomaisia.

Lisätään uskonnollisten yhteisöjen osallistumista paikalliseen yhteistyöhön toteuttamalla sisäministeriön raportissa ”Havaintoja palveluun ohjauksen rajapinnasta ja suosituksia toiminnan kehittämiseksi” 2019:17 esitetyt suositukset

- Reach Out 3 -hanke käynnistyi sisäisen turvallisuuden rahaston tuella 2020 ja hankkeen yksi keskeinen tavoite on jalkauttaa raportissa kuvattua palveluun ohjausmallia. Palveluohjausta koskeva Yhteisöneuvojakoulutus on suunniteltu ja sen sisältöjä tuotettu vuoden 2020 aikana. Koulutus jalkautetaan yhteistyössä hankkeen ohjausryhmän ja paikallisverkostojen kanssa digitaalisesti alkuvuonna 2021.
- Raportin ehdotukset on otettu huomioon kaupungeissa kehitettäessä palveluohjausta ja siihen liittyvää yhteistyötä.

Vahvistetaan uskonnollisten yhteisöjen osaamista järjestämällä koulutusta väkivaltaisen ekstremismin ennalta ehkäisyssä, polarisaation ja vihapuheen vaikutusten torjumisessa

- Kirkon Ulkomaanapu ja Rauhanverkosto osallistuivat vuonna 2020 sisäministeriön asettaman työryhmän työhön, joka kartoittaa uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuvia uhkia ja laatii ehdotuksia turvallisuuden parantamiseksi. Työ jatkuu vuonna 2021. Lisäksi KUA osallistui väkivaltaisen ekstremismin ja vihapuheen vaikutusten torjuntaan liittyvän Tiedolla vihaa vastaan -EU hankkeen kansainväliseen työpajaan 23.10.2020. Toimenpidettä koulutuksen muodossa ei järjestetä osana Reach Out 3 -hanketta rahoituspäätöksen mukaisesti. Tälle toimenpiteelle etsitään erillisrahoitusta vuonna 2021.

Järjestetään koulutusta uskontolukutaidosta uskonnollisten yhteisöjen kanssa toimiville viranomaisille sekä vahvistetaan heidän tietojään ja tuntemustaan yhteisöjen roolista paikallisena yhteistyökumppanina ja sillanrakentajana

- Kirkon Ulkomaanapu suunnitteli kuuden moduulin digitaalisen koulutuspaketin, josta sisäministeriö tilasi Kansallisen yhteistyöryhmän suosituksesta pilottina kolmen moduulin sisältävän koulutuksen uskonnollisten yhteisöjen kanssa toimiville viranomaisille osana kansallisen toimenpidesuunnitelman toteutusta. Suunnittelu- ja tuotanto työ toteutettiin syksyllä sisäministeriön rahoituksella. Koulutuspilottit jalkautetaan vuonna 2021 yhteistyössä sisäministeriön kanssa.
- Julkaisu ”The Challenges of Religious Literacy. The Case of Finland” julkaistiin 2020. Julkaisussa on kuvattu suomalaista mallia ja toimintaa liittyen uskonnollisten yhteisöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

2.5.3 Toimenpideohjelmassa päätetyt toimenpiteet, joiden toimeenpano ei edennyt vuonna 2020

Lisätään tutkimukseen perustuvaa tietoa siitä, mitä huolenaiheita ja tarpeita muslimiyhteisöillä on väkivaltaiseen radikalisoitumiseen ja turvallisuuteen liittyen.

- Toimenpiteen toimeenpano otetaan huomioon valmisteltaessa vuonna 2022 toteutettavia tutkimushankkeita.

2.6 Huomioidaan sukupuolinäkökulma väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyssä

2.6.1 Tavoitteet

- tieto ja tietoisuus siitä, miten väkivaltainen radikalisoituminen ja ekstremismi vaikuttavat tyttöihin ja naisiin Suomessa lisääntyy ja mitä voidaan tehdä naisten ja tyttöjen tukemiseksi tilanteissa, jossa he joutuvat väkivaltaisten ekstremististen ryhmien toiminnan kohteeksi tai niiden vaikutuspiiriin.
- tieto ennalta ehkäisyä tueksi lisääntyy tekijöistä ja motiiveista, jotka johtavat siihen, että tytöt ja naiset radikalisoituvat ja liittyvät väkivaltaisiin ekstremistisiin ryhmiin.
- naisten ja tyttöjen osallistuminen väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisyyn lisääntyy

2.6.2 Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020

Toteutetaan tutkimus tytöistä ja naisista väkivaltaisissa ääriliikkeissä Suomessa

- Tutkimus toteutetaan vuonna 2021.

Vahvistetaan nuorten naisten osallistumista väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisevien toimien suunnitteluun ja toteuttamiseen

- Nuorten naisten osallistumista ennalta ehkäisevien toimien suunnitteluun ja toteuttamiseen on vahvistettu ja tuettu eri keinoin, esimerkkinä mm. pyöreän pöydän tilaisuus 11.12.2020
- Naisviha ja INCEL ovat tulleet voimakkaasti esille keskusteluissa nuorten naisten kanssa ja nämä otetaan jatkossa huomioon väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisevässä työssä.

2.7 Ehkäistään vankiloissa tapahtuvaa radikalisoitumista ja vähennetään vapautuviin vankeihin liittyviä uhkia

2.7.1 Tavoitteet

- tunnistaa radikalisoituneet vangit, muita vankeja radikalisoivat henkilöt, radikalisoitumisvaarassa olevat vangit sekä yhdyskuntaseuraamusten piirissä olevat asiakkaat
- ehkäistä radikalisoijien toiminta
- kohdistaa radikalisoitumisvaarassa oleviin toimia, joilla ehkäistään radikalisoituminen
- kohdistaa kuntouttavia toimia kaikkiin, joiden kohdalla havaitaan merkkejä väkivaltaisesta radikalisoitumisesta.
- kohdistaa niihin vankilasta vapautuviin, jotka on määrätty ehdonalaisen vapauden valvontaan, toimia, jotka vähentävät heihin liittyvää mahdollista terrorismin uhkaa
- lisätä väkivaltaisen radikalisoitumisen varhaista tunnistamista ja asianmukaista eteenpäin ohjausta vankiterveydenhuollossa.

2.7.2 Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020

Varmistetaan, että alueellinen viranomaisyhteistyö ja tiedonvaihto on säännöllistä ja jatkuvaa ja alueellisesti kokouksia järjestetään tarvittaessa.

- Toimenpideohjelmassa päätetty säännöllinen johdon tapaaminen ei ole toteutunut. Säännöllisiä paikallisia viranomaistapaamisia on ollut yhteensä 18 vuonna 2020. Tapaamiset ovat koronapandemian vuoksi vähentyneet merkittävästi, eikä kaikkia kokouksia ole voitu pitää etänä tietoturvasyistä. Poliisi on osallistunut paikalliseen yhteistyöhön ja tiedonvaihdon kehittämiseen. Tiedonvaihtoon liittyen RISE-lainsäädännön muutos on mahdollistamassa oma-aloitteisen tiedon luovuttamisen poliisille tietyissä tilanteissa.

Koulutus ja osaamisen varmistaminen. Väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisy vankiloissa ja toiminta vapautuvien vankien kanssa edellyttää, että henkilökunnalle tarjotaan riittävästi ja säännöllisesti koulutusta aiheesta

- Aiheeseen liittyviä koulutustilaisuuksia on järjestetty vuoden 2020 aikana yhteensä 10. Koulutusmääriin on vaikuttanut koronapandemia, normaalitilanteessa koulutuksia olisi ollut enemmän. Osa koulutuksista on pidetty etänä.

Varmistetaan, että radikalisoituminen tunnistetaan ja tähän liittyen kohdehenkilöihin ja -ryhmiin kohdistetaan seurantaa. Kohdehenkilöt voivat olla vankeus-, elinkautis-, tutkinta- ja sakkovankeja sekä yhdyskuntaseuraamusasiakkaita

- Kaikkiin yksiköihin on nimetty yhdyshenkilö. Yhdyshenkilötoiminnan avulla kehittää yhteistyötä sekä tiedonkulkua yksiköiden ja aluekeskuksen suunnittelijoiden välillä.

Edistetään sitä, että väkivaltaiseen radikalisoitumiseen ja ekstremismiin liittyvistä havainnoista ilmoitetaan. Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet ilmoittavat havaitsemistaan huolenaiheista eteenpäin virkamiehille, jotka vastaavat kyseisen tiedon käsittelystä radikalisoitumisen tunnistamiseen liittyen. Havainnot voivat liittyä esimerkiksi yksittäisten henkilöiden käyttäytymiseen, asuinostan ilmapiiriin tai hallussa olevaan omaisuuteen.

- Ilmoistusten tekemistä edistetään muistuttamalla henkilökuntaa muistutetaan asiasta mm. koulutusten yhteydessä. Kokemukset osoittavat, että yksiköt ilmoittavat havainnoista matalalla kynnyksellä. Kaikista havainnoista annetaan palaute ja mahdolliset toimintasuositukset.

Varhaista ennalta ehkäisyä tuetaan tekemällä radikalisoitumisen ehkäisemiseksi asiakkaiden kanssa lähityötä, jossa erilaisista kulttuurisista ja uskonnollisista taustoista tuleviin ihmisiin suhtaudutaan kunnioittavasti ja kulttuurisensitiivisesti.

- Kulttuurisensitiivisyys on huomioitu koulutuksissa.

Dynaaminen turvallisuus ja jatkuva vuorovaikutus asiakkaiden kanssa. Nämä ovat merkittävässä roolissa radikalisoitumisen tunnistamisessa ja ehkäisyssä. Asiakkaiden ja tuomittujen kanssa tehdään aktiivista lähityötä tavoitteena auttaa viranomaisia tunnistamaan mahdollisia muutoksia henkilön käyttäytymisessä ja tukemaan tätä ääriajattelusta irtautumisessa.

- Dynaaminen turvallisuus ja vuorovaikutus ovat olleet keskeisiä sisältöjä koulutuksissa.

Toimitaan radikalisoituneiden ja radikalisoijien kanssa. Jos henkilön arvioidaan radikalisoituneen tai olevan vaarassa radikalisoitua, hänen tilanteensa arvioidaan ja häneen kohdistetaan yksilöllisiä toimenpiteitä radikalisoitumiskehityksen katkaisemiseksi

- Yksilöllinen arviointi ja toimenpidesuositukset tehdään kaikissa tapauksissa. Radikalisoitumisriski otetaan tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan huomioon vankien sijoittelussa. Työskentely on jatkuvaa. Asiakkaita tavataan ja ohjataan eteenpäin tapauskohtaisesti moniammatillisesti organisaation sisällä. Koronapandemiasta johtuen asiakkaiden tapaaminen on ollut vähäisempää. Väkivaltaisen radikalisoitumisen parissa toimivia järjestötoimijoita on kartoitettu ja selvitetty yhteistyömahdollisuuksia.

Perjantairukousten järjestäminen vankiloissa. Vankeuslain (767/2005) 11 luku 3 §:n mukaisesti vankilassa on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä vankien tarpeiden mukaan jumalanpalveluksia, hartaushetkiä ja muita uskonnollisia tilaisuuksia. Vangeille on annettava mahdollisuus tavata oman uskontokuntansa sielunhoitajaa tai muuta edustajaa. Vankiloissa on oltava uskonnonharjoitukseen soveltuvat tilat. Kristinuskon harjoittaminen vankiloissa on pääosin turvattu ja osassa vankiloita toimii Rikosseuraamuslaitoksen henkilökuntaan kuuluvia vankilapastoreita. Muslimivankien mahdollisuudet harjoittaa uskontoaan eivät ole aina riittävät. Haasteena on myös sen varmistaminen, että vankiloissa vierailevat imaamit edustavat muslimien valtavirtaa eivätkä levitä väkivaltaan yllyttävää tulkintaa. Kehitetään menettelyjä, joilla lisätään muslimivankien oikeutta harjoittaa omaa uskontoa ja varmistetaan, että vankiloissa vierailevat imaamit edustavat islamin valtavirtaa.

- Asia on edennyt joillain alueilla ja joissain yksiköissä, mutta suurin osa yksiköistä ei pysty järjestämään perjantairukouksia muslimivangeille. Toiminta ei ole edennyt suunnitellulla tavalla.

Laaditaan opas tai käsikirja yhdenvertaisuuden edistämiseen vankeuden täytäntöönpanossa erityisesti silmällä pitäen muslimivankeja.

- Oppaan valmistelu on kesken eikä sitä ole tästä syystä toimitettu vielä Rikosseuraamuslaitoksen hyväksyttäväksi.

Tarjotaan radikalisoitumisvaarassa oleville vangeille vaihtoehtoja, esimerkiksi tarjoamalla keinoja itsensä kehittämiseen tavoitteena irtaannuttaa heidät radikalisoitumista ylläpitävistä tekijöistä.

- Ennalta ehkäisevä työ vankiloissa keskittyy yksilölle tarjottavaan toiminnalliseen itsensä kehittämiseen tai rangaistusajan suunnitelman tavoitteiden mukaiseen toimintaan, esimerkiksi väkivaltaisen käyttäytymisen käsittelyyn. Rangaistusajan suunnitelman tavoitteita ei kuitenkaan lähtökohtaisesti laadita väkivaltaisesta radikalisoitumisesta irtaannuttamisen näkökulmasta, ellei siihen nähdä erityistä tarvetta. Rangaistusajan suunnitelman tavoitteet tukevat laajasti rikoksettomuutta ja edistävät yhteiskuntaan sijoittumista.

Vankiterveydenhuollossa tunnistetaan normaalin toiminnan yhteydessä havaitut radikalisoitumisen merkit ja osataan ohjata asianmukaisesti eteenpäin

- Väkivaltaisen radikalisoitumisen tunnistamista on edistetty järjestämällä vankiterveydenhuollon yksikölle yksi koulutustilaisuus vuoden 2020 aikana.

Valmistutuminen vangin vapautumiseen aloitetaan ennen hänen vapautumistaan. Vapautuminen suunnitellaan lakisääteisen vapauttamissuunnitelman mukaisesti. Suunnitelma sisältää muun muassa asumiseen, koulutukseen, työpaikkaan ja perhetilanteeseen liittyviä asioita. Kunnan kannalta on tärkeää saada tieto väkivaltaisesti radikalisoituneista, vapautuvista vangeista tukitoimien suunnittelua varten. Jossain tapauksissa vapautuva vanki siirtyy vastaanottokeskukseen tai säilöönottoyksikköön. Väkivaltaisesti radikalisoituneiden vankien kohdalla tukitoimet ovat keskeisessä asemassa. Ilman näitä hän saattaa hakeutua samoihin sosiaalisiin verkostoihin, joissa hän oli ennen vankila-aikaa. Hän on saattanut radikalisoitua näiden henkilöiden toimesta tai vaihtoehtoisesti hän saattaa itse toimia radikalisoijana.

- Kaikille vapautuville vangeille laaditaan vapauttamissuunnitelma. Tieto vangin vapautumisesta toimitetaan paikallispoliisille. Yhteistyötä kuntien ja Maahanmuuttoviraston kanssa tehdään ja tietoa välitetään lain sallimissa rajoissa.

Kun vanki, joka on tunnistettu väkivaltaisesti radikalisoituneeksi vapautuu, Rikosseuraamuslaitos toimittaa hänestä tiedot poliisin yksiköille. Suojelupoliisiin ja vapautuvan vangin kotikunnan poliisilaitokselle. Jokaisella poliisilaitoksella järjestetään tarvittava viranomaisyhteistyö tavoitteena, että vapautuvan henkilön tilannetta voidaan arvioida ja seurata monipuolisesti.

- Rikosseuraamuslaitos toimittaa tiedot vapautuvista väkivaltaisesti radikalisoituneista vangeista.

Kehitetään tiedonvaihtoon liittyvää lainsäädäntöä tavoitteena, että Maahanmuuttovirastolla olisi päätöksiä tehtäessä käytössään ja käytettävissä päätöksenteon kannalta keskeistä tietoa. Maahanmuuttovirasto tekee päätökset oleskeluluvista ja kansalaisuuden myöntämisestä vapautuviin vankeihin liittyen. Tällä hetkellä voidaan luovuttaa turvallisuustietorekisterissä olevia tietoa vain poliisille, pääesikunnalle, Tullille ja rajavartiolaitokselle. Turvallisuustietorekisterin tietojen oma-aloitteinen luovuttaminen Maahanmuuttovirastolle rikosseuraamusviranomaisten toimesta ei ole mahdollista. Lainsäädäntöä tulisi tarkistaa tämän osalta ja mahdollistaa näiden tietojen luovuttaminen Maahanmuuttovirastolle. Tämä edellyttää myös Maahanmuuttoviraston henkilöstön kouluttamista salassa pidettävän tiedon käsittelyssä

- SM sisällytti ehdotuksen koosteeseen terrorismin vastaisen lainsäädännön uudistamiseksi, jonka hallitus käsitteli vuoden 2019 lopussa. Asia ei ole edennyt.

Varmistetaan, että kunnalla on riittävät tiedot palvelujen järjestämiseksi vankilasta vapautuville henkilöille, jotka on tunnistettu väkivaltaiseen radikalisoitumisen riskihenkilöiksi. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan sosiaalihuoltolain 35§ voidaan soveltaa tilanteissa, joissa kunnan alueelle palaa täysi-ikäinen henkilö Syyrian ja Irakin taistelualueelta. Selvitetään, voidaanko sosiaalihuoltolain 35§ perusteella ilmoittaa kunnan viranomaisille vankilasta vapautuvista henkilöistä, joihin liittyy väkivaltaisen radikalisoitumisen riski tavoitteena, että tämä voidaan ottaa palvelutarpeissa huomioon.

- Rikosseuraamuslaitos ei ole selvittänyt onko tietojen luovutus sosiaalihuoltolain 35 §:n nojalla mahdollista.
- Jatkossa kuntiin voi siirtyä henkilöitä ja perheitä, jotka ovat oleskelleet Syyrian ja Irakin taistelualueella ja kärsineet tämän jälkeen vankeusrangaistuksen. Sosiaali- ja terveysministeriön johdolla on laadittu mallinnus toiminnasta taistelualueelta palaavien lasten ja heidän perheidensä moniammatillisesta, pitkäkestoisesta tuesta tukee kuntia toiminnassa. Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Socca julkaisee oppaan vuoden 2021 alussa.

2.8 Kehitetään koulutusta ja osaamista

2.8.1 Tavoitteet

- toteuttaa säännöllisesti koulutusta väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisyyn viranomaisille ja muille työhön osallistuville
- asettaa koulutukselle tavoitteet ja prioriteetit, ja toteuttaa koulutusta sekä kansallisesti että eri toimialoille.
- ottaa esille muun koulutuksen yhteydessä tarkoituksenmukaisella tavalla myös väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisyyn liittyviä asioita.

2.8.2 Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020

Kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin täytäntöönpanosuunnitelman valmistelun yhteydessä vahvistetaan vuosittain koulutuksen tavoitteet ja prioriteetit

- Täytäntöönpanosuunnitelmaa valmisteltaessa vuonna 2020 ei ollut käytössä keskitettyä rahoitusta koulutuksen järjestämiseksi eikä ollut mahdollista laatia koulutusta koskevaa suunnitelmaa. Vuosille 2021-23 hallitus on osoittanut rahoitusta toimenpideohjelman toimeenpanoon, ja toimenpiteen mukainen käytäntö aloitetaan vuonna 2021.

Laaditaan vuosittain valtakunnallista koulutusta koskeva suunnitelma ja pyritään samaan tämän toteuttamiseksi keskitetty rahoitus

- Hallitus on osoittanut vuosille 2021-23 hallitus rahoitusta toimenpideohjelman toimeenpanoon, ja koulutusta koskeva suunnitelma laaditaan jatkossa vuosittain.
- Oikeusministeriö järjesti vuoden 2020 alkupuolella kansallisen valtionapuhaun "Eri-tyisavustukset väkivaltaisen radikalisaation ennaltaehkäisyä tukevaan toimintaan". Hankerahoitusta oli jaettavissa 200 000€ ja se jakaantui neljälle hankkeelle. Vuoden 2021 rahoitushaku järjestettiin loka-marraskuussa 2020 ja haun tulokset julkaistaan tammikuussa 2021.

Huolehditaan siitä, että eri toimialat järjestävät vuosittain tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisyyn liittyvää koulutusta ja rahoittavat koulutuksen

- Sisäministeriön rahoituksella järjestettiin syksyllä 2020 poliiseille, nuorisotyöntekijöille ja oppilaitoshenkilöstölle kohdistetun poikkihallinnollisen koulutuksen väkivaltaisesta radikalisoitumisesta ja sen ennaltaehkäisystä. Koulutukseen osallistui noin 200 asiantuntijaa ja siitä saatu palaute oli erittäin hyvää.
- Sisäministeriö rahoitti vuonna 2020 "Islamilaiset yhteisöt Euroopassa ja islamin kulttuuri- ja käytännöt arjessa"-koulutusprojektin, joka toteutti KUA. Tässä toteutettiin opetuspaketti, joka sisältää kolme 20 minuutin kestoista animoitua videosesitystä. Videoissa keskitytään seuraaviin kysymyksiin: millaisia järjestäytymisen muotoja eurooppalainen islam on hakenut, kuinka järjestöt ovat muuttuneet viimeisten viiden vuosikymmenen saatossa ja kuinka uskonnollinen auktoriteetti muodostuu internetin aikakauden Länsi-Euroopassa. Opetuspaketin tavoitteena on edistää viranomaisen ja islamilaisien yhteisöjen välistä yhteistyötä lisäämällä viranomaisten tietoa seikoista, jotka vaikuttavat yhteistyöhön ja jotka ovat sen onnistumisen kannalta keskeisiä.
- Turun Ammattikorkeakoulu järjesti henkilöstölleen kolme koulutustilaisuutta ekstremismin/radikalisoitumisen ennalta ehkäisystä.
- Rikosseuraamuslaitos on kouluttanut omaa sekä Vankiterveydenhuollon henkilökuntaa sekä sidosryhmiä ilmiöön ja sen tunnistamiseen.

Osallistutaan EU Radicalisation Awareness Networkin RAN jäsenmaiden edustajille järjestämään koulutukseen

- Milla Perukangas Kirkon Ulkomaanapu ryhmässä RAN Families, Youth and Social ja Anneli Portman ryhmässä RAN Local Authorities toimivat RAN alatyöryhmien vetäjinä. Perukangas ja Portman ovat myös väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn kansallisen yhteistyöryhmän jäseniä, ja tämä varmistaa osallisuuden yhteyden RANin ja kansallisen toiminnan välille.
- Komission ja jäsenmaiden yhteisesti järjestämiin Project Based Collaboration (PBC) hankkeisiin on osallistunut asiantuntijoita Suomesta. Hankkeet, joissa Suomi oli mukana vuonna 2020: National support to the local level, Right-wing extremism (vetovastuu yhteistyössä Ruotsin kanssa), Improving Member States capacity to prevent the promotion of extremist ideologies in supplementary schools, denominational schools and home-schooling ja Risk assessment tools in prison.

- Turun Nuorten Muslimien Foorumi NMF osallistui EU Radicalisation Awareness Network RAN tapaamisiin. NMF on jäsenenä RAN Youth, Families & Communities sekä RAN Youth työryhmissä.
- Opetushallituksen asiantuntijat ovat osallistuneet seuraaviin RAN koulutuksiin: Australia-opintomatka 23.-24.9.2020, Conspiracy myths and violent extremism 7.12.2020, An update on Islamist extremism and implications for PVE 19.11.2020, RAN Y&E Meeting on Youth isolation, how to get them out of it? 26.-27.11.2020 sekä useisiin antisemitismien ennalta ehkäisyyn liittyviin koulutustapahtumiin.
- Pelastakaa Lapset ry on osallistunut RAN LOCAL sekä RAN Youth työryhmien kokouksiin.
- Poliisihallinnon edustajia on osallistunut uhka-arviointeja ja väkivaltaista äärioikeistoa käsitteleviin RAN-tilaisuuksiin.
- Suomalaisilla asiantuntijoilla on ollut aiempaa parempi mahdollisuus osallistua RAN seminaareihin, sillä koronasta johtuen ei ole ollut samanlaisia osallistujamäärärajoituksia kuin normaalisti.

2.9 Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisy sosiaali- ja terveystoimessa

2.9.1 Tavoitteet

- sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset kykenevät auttamaan huolta aiheuttavia henkilöitä yksilöllisesti ja oikea-aikaisesti alalla kehitettyjen menetelmin keinoin yhdessä muiden ammattilaisten kanssa tai muihin palveluihin ohjaten
- ammattilaiset vahvistavat huolta aiheuttavan henkilön osallisuuden tunnetta, jotta syrjäytymisen tunteen sijasta vahvistuisi yksilön toimintakyky
- lisätä henkilön itsensä, hänen lähipiirinsä ja laajemmin yhteiskunnan turvallisuutta

2.9.2 Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020

Sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijat toimivat radikalisoituneen tai radikalisoitumisvaarassa olevan henkilön kanssa

- Kun sosiaali- ja terveystoimen ammattilainen kohtaa työssään radikalisoituneen tai sen uhan alla olevan henkilön selvitetään ensin, onko kyseisessä tapauksessa viitteitä väkivaltaisiin tekoihin tai niihin yllyttämiseen. Mikäli uhka väkivaltaisuudesta tai siihen yllyttämisestä on havaittu, hän selvittää, onko kyseistä henkilöä tai hänen lähipiiriään mahdollista auttaa oman työnsä tai työyhteisönsä käytössä olevin keinoin vai pitääkö henkilö ohjata edelleen muiden viranomaisten palveluiden piiriin. Lisäksi tulee selvittää, mille taholle ja kuinka mahdollisesta tunnistamisesta on syytä ilmoittaa. Sote-alan ammattilaisilla on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot.
- Sosiaali- ja terveystoimi on antanut ohjeen tietojen antamisesta poliisille.
- Poliisilaitosten yhteydessä toimivilla moniammatillisilla Ankkuriryhmillä on oma ohjeistuksensa.

Vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa osallisuutta

- Ennalta ehkäisevässä ja osallisuutta vahvistavassa työssä moniammatillinen ja monialainen työ on keskeistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat osallistuvat Ankkuritoimintaan. Ohjaamot ja työvoimapalvelut tukevat integraatiota muuhun yhteiskuntaan. Mielenterveyshäiriöiden hoito tukee osaltaan väkivaltaisen ääriajattelun ehkäisyä. On kuitenkin huomattava, että ekstremismi ei ole mielenterveyden häiriö, eikä mielenterveyden häiriöön kuulu väkivaltaiset ekstremistiset ajatukset.
- Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa ”Väkivallaton lapsuus” ohjelmaa ja edistää moniammatillista yhteistyötä. Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaa ja perhekeskusten kehittämistä (LAPE-ohjelma) jatketaan maakunnissa. Ohjelman tavoitteena on lasten, nuorten ja perheiden varhaisen tuen ja hyvinvoinnin vahvistaminen, eriarvoistumiskehityksen pysäyttäminen sekä erityistä tukea tarvitsevien lasten moniammatillisten palvelujen turvaaminen. Kehittämistyön tavoitteena on monialaiset palvelurakenteet, joiden avulla tuen tarpeet ja osallisuuden edellytysten heikentyminen lapsilla, nuorilla ja perheillä pystytään huomioimaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Sote-palveluja jalkautetaan kouluihin ja oppilaitoksiin, ja opiskeluhuollon mielenterveys- ja päihdetyötä vahvistetaan. LAPE-muutostyötä tehdään osana Tulevaisuuden sote-keskus –ohjelmaa sekä lastensuojelun monialaisen kehittämisen valtionavustushankkeissa.

Ennalta ehkäistään lasten ja nuorten väkivaltaista radikalisoitumista

- Tärkeitä ennalta ehkäisyssä ovat lapsen omat toimintaympäristöt, kuten varhaiskasvatus ja koulu. Varhaiskasvatuksen tukena terveydenhuollossa toimivat neuvolat ja perhekeskukset. Kouluissa toimivat oppilashuolto ja kouluterveydenhuolto, kolmannella asteella opiskeluterveydenhuolto ja opiskeluhuolto. Jos lapsella tai nuorella epäillään mielenterveyden häiriötä, hänet voidaan ohjata tarkempiin selvityksiin erikoissairaanhoidon. Noin 20-25 prosentilla nuorista on mielenterveyshäiriötä ja näiden hoito on hyödyksi, kun halutaan parantaa henkilön kykyä toimia osana yhteisöä ja yhteiskuntaa.
- Tulevaisuuden soite-keskusohjelman toimeenpano etenee ja näyttöön perustuvien menetelmien koulutus ja käyttöönotto opiskeluhuollossa on aloitettu kaikilla yhteistoiminta-alueilla. Menetelmillä tuetaan lapsia ja nuoria joilla on masennus- ja ahdistusoireilua koulu- ja opiskeluympäristössä. Perhekeskusten kehittämisessä parannetaan matalan kynnyksen tuen saatavuutta mielenterveys- ja päihdepulmiin osana lasten, nuorten ja perheiden arkea. OT-keskuksiin on suunniteltu osaltaan menetelmien levittämisen tukea.
- Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa rakennetaan yhteistyötä sivistystoimen ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan kuuluvan Oikeus oppia -ohjelman kanssa. Oikeus oppia -ohjelman tavoitteina on muun muassa inklusion ja koulutuksellisen tasa-arvon edistäminen sekä eriarvoistumisen vähentäminen. Ohjelman kautta vahvistetaan maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten oppimisedellytyksiä ja siirtymiä. Monialaisen VIP-verkoston tavoitteena puolestaan on alueellisesti auttaa ammattilaisia verkostoitumaan (sisote) sekä saattaa vaativan erityisen tuen resurssit ja sitä tarvitsevat lapset ja nuoret yhteen. VIP verkostot toimivat tiiviisti OT-keskusverkoston kanssa yhteen.
- Mielenterveysstrategian jalkauttaminen/toteuttaminen tukee väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisyssä asetettuja tavoitteita ja päätettyjä toimenpiteitä.
- Lasten ja nuorten radikalisoituminen Suomessa on viranomaistoiminnan näkökulmasta uusi ilmiö, eikä erilaisten menetelmien käytöstä heidän hoidossaan ei ole olemassa tutkimusnäyttöä kansainvälisestikään. Periaate hoidossa on sama kuin aikuisilla. Lapsen, nuoren ja perheen sosiaalinen tuki vaikuttaa kasvuympäristöön. Tarvittaessa kohdistetaan perheelle sosiaalihuollon tai lastensuojelun avohuollon toimenpiteitä. Lapsi tai nuori voidaan myös tilanteen niin vaatiessa sijoittaa hänelle sopivaan kasvuympäristöön, jotta hän voisi tässä ympäristössä ja tarvittaessa myös muulla hänelle osoitetulla tuella irtautua väkivaltaisesta ajattelusta ja toiminnasta

- Sosiaali- ja terveysministeriö on myöntänyt vuosille 2020–2022 5,8 miljoonaa euroa lastensuojelun monialaiseen kehittämiseen, jonka tavoitteena on vahvistaa lastensuojelun sekä mielenterveys- ja päihdepalveluiden yhteistyötä. Lastensuojelun vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän loppuraportti (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2020:28) puolestaan esittää vaativan sijaishuollon sisällöstä, tarkoituksesta ja järjestämisestä säätämistä lailla, jolloin vahvistettaisiin toiminnallisesti integroitua sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyötä vaativan sijaishuollon parantamiseksi. Työryhmän ehdotus on parhaillaan lähdössä lausuntokierrokselle

Hyödynnetään alueellisten osaamis- ja tukikeskusten palveluja väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisyssä

- Hyvin vaativaa erityisosaamista edellyttäviä palveluita on keskitetty alueellisesti viiteen osaamis- ja tukikeskukseen (OT-keskukset), joista tarvittavat palvelut voidaan järjestää yhdenvertaisesti koko alueelle. Lasten ja nuorten väkivaltaisesta radikalisoitumisprosessista irrottautumisen tuki ja hoito on hyvin haastavaa ja vaatii erityisosaamista. Suurin osa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä ei työssään kohtaa näitä lapsia ja nuoria, mutta on tärkeää tietää, miten toimia, jos kohtaa tällaisen henkilön.
- Sosiaali- ja terveysministeriössä työskentelevän lasten ja nuorten vaativimpien palvelujen osaamis- ja tukikeskuksia valmistelevalle työryhmän ehdotukset ja loppuraportti valmistui loppuvuodesta 2020. Barnahus-hanke toteuttaa jo osaltaan OT-keskustyötä ja kolme aluetta viidestä on saanut valtion rahoitusta OT-keskusten pilotointiin (rakennerahasto). Pilotointien alueiden ohjaus jatkaa valtakunnallista koordinaatiota.

Lisätään tutkimukseen perustuvaa tietoa ennalta ehkäisyn tueksi

- Tieteellinen tutkimus on merkittävässä roolissa kehitettäessä toimintaa, alan lainsäädäntöä ja tiedonvaihtoa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tukee tutkimuksella ja koulutuksella väkivaltaisesti radikalisoituneiden tunnistamista ja soveltuvien hoito- ja tukikeinojen kehittämistä. Kehitetään moniammatillista yhteistyötä muun muassa poliisin, opetustoimen ja maahanmuuttoviranomaisten kanssa. Tutkimus- ja selvitystyö palvelee lähtökohtaisesti käytännön työtä, tarkastelee ilmiötä ja sen vaikutuksia sekä mittaa valitun strategian toteutusta ja toteutumista.
- Vuonna 2020 käynnistettiin tutkimus toiminnan kehittämiseksi, palveluista ja niiden tulevaisuuden implementoinnista jatkuu 2021–2023. Lisäksi valmistumassa on pro gradu –tutkielma Itä-Suomen yliopistossa, jossa selvitetty tietojenvaihdon

lakipohjaa ja pulmakohtia erityisesti terveydenhuollon näkökulmasta. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos ovat valmistelleet yhteistyössä kansainvälisen seminaarin, joka oli määrä toteutua keväällä 2020. Seminaari siirretty vallitsevan pandemiatilanteen vuoksi. Toteutetaan webinaarina keväällä 2021.

Valmistellaan ja toteutetaan verkkokoulutusta ja muuta täydentävää koulutusta

- THL suunnittelee ja valmistelee käytännön sote-työtä tekevien ammattilaisten ja heidän yhteistyökumppaneidensa tueksi verkkopohjaisen koulutuspaketin, joka koostuu videoista, tietoisuista, taustamateriaalista, ryhmätyöaiheista ja oppimista testaavista kysymyksistä. Koulutuspakettiin liittyy myös ohjeistus ja tukimateriaali työpajojen ja lähiopetuspäivien pitämiseksi. Suunniteltu koulutus on ilmainen ja sitä voi hyödyntää vapaasti, sen käyttöä arvioidaan ja se päivitetään säännöllisesti. Verkkokoulutuksen suunnittelu ja taustatyö aloitettu.

Osallistutaan kansainväliseen yhteistyöhön

- Sote-sektorilla Euroopan laajuinen yhteistyö tapahtuu kahdenvälisen yhteydenpitojen kautta ja sote-sektorin oman EU/RAN-verkoston (Radical Awareness Network) kautta. Sote-sektorilla toimii myös pohjoismainen RAN-verkosto. Osa teemaan liittyvästä tutkimus- ja kehitystyöstä tehdään kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kanssa

2.10 Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisy vastaanottojärjestelmässä

2.10.1 Tavoitteet

- vastaanottojärjestelmässä tehtävä perustyö on laadukasta, se perustuu Maahanmuuttoviraston ja kaikkien vastaanottokeskusten jakamiin yhteisiin toimintamalleihin sekä keskusten henkilökunnan säännölliseen ohjaukseen ja koulutukseen
- keskuksat toimivat tasalaatuisesti ja tavoitteena on asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu
- erityisiä tarpeita omaavia asiakkaita autetaan ja tuetaan olemassa olevien mahdollisuuksien mukaan.

- keskusten henkilökunnan tekemällä ilmiöön liittyvällä havainnoinnilla, sosiaalipalveluilla ja terveydenhuoltopalveluilla, ohjaavalla työllä sekä turvallisuusseikat huomioivalla lähestymisellä ennalta ehkäistään väkivaltaista radikalisoitumista varhaisessa vaiheessa
- tiivis paikallinen yhteistyö eri viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa edistää väkivaltaisen radikalisoitumiseen puuttumista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, tukee keskuksissa tehtävää työtä sekä mahdollistaa henkilöiden ohjaamisen myös keskusten ulkopuolisten toimijoiden palvelujen piiriin.

2.10.2 Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020

Koulutetaan vastaanottokeskuksen henkilökuntaa tunnistamaan väkivaltaista radikalisoitumista

- Migri järjesti vastaanottokeskusten henkilökunnalle kaksi koulusta aiheesta Suojelupoliisin ja paikallispoliisin toimesta. Vastaanottokeskukset saivat myös itsenäisesti järjestäen koulutusta aiheesta oman alueensa toimijoilta, kuten Suojelupoliisilta.

Koulutetaan maahan saapuneita turvapaikanhakijoita

- Koronatilanne vaikutti mahdollisuuteen järjestää suomalaisen yhteiskunnan kurssia, työ- ja opintotoimintaa ja ohjata asiakkaita hakeutumaan keskuksen ulkopuolisten toimijoiden toimintaan mukaan. Vastaanottokeskukset ovat kuitenkin järjestivät koronatilanteen sallimissa rajoissa yhteiskuntakurssia ja työ- ja opintotoimintaa. Kurssisuorituksiin tehtiin vuonna 2020 pistokoe ja tulosten mukaan asiakkaat saivat pääsääntöisesti kurssin vastaanottokeskuksessa. Puutteita ilmeni lähinnä kurssin kaikkien luentojen toteutumisessa. Tähän vaikuttivat koronatilanteen lisäksi asiakkaan siirtymiset toisiin keskuksiin, turvapaikkaprosessiin liittyvät syyt ja asiakkaiden poistumiset vastaanottojärjestelmästä. Migri on uudistamassa kurssin ohjetta ja toimintamallia vuonna 2021 ja ohjaa edelleen vastaanottokeskuksia aktiivisesti asian suhteen. Kurssiin kuuluvan sähköisen kurssiosion jalkauttaminen keskuksiin siirtyi vuodelle 2021.

Vahvistetaan työtä vastaanottokeskuksissa

- Terveydenhuollon alkuterveystarkastusmallia kehitettiin yhteistyössä THL:n ja Migrin kanssa ja jalkautettiin vastaanottokeskuksiin koronatilanteen sallimissa rajoissa vuonna 2020. Välttämättömiä sosiaalipalveluita oli saatavilla jokaisessa vastaanottokeskuksessa sosiaalihuollon ammattihenkilöiden arvioimana, toteuttamana ja myös ulkopuolisilta palveluntuottajilta hankkimana. Lapset puheeksi -menetelmä ja sen käyttämistä juurrutettiin edelleen osaksi Migrin ja keskusten toiminnan rakenteita (3 vuoden hanke yhdessä Mieli Ry:n kanssa). Psykye-hanke koulutti vastaanottokeskuksen henkilökuntaa mielenterveystyön osalta kahteen otteeseen vuonna 2020. Moniammatillista työtä keskuksissa tuotiin esille keskusten omaavaltasuunnitelmissa. Satunnaisotannalla suoritettu omasuunnitelmien moniammatillinen työ- välilehden kirjausten tarkastus osoitti, että keskuksissa on kattavasti eri ammattiryhmien edustajien muodostama moniammatillinen työryhmä osana tukityön kokonaisuutta.
- Migri sisällytti kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimintaohjelman toimien jalkauttamisen vastaanottokeskusten tulostavoitteisiin vuodelle 2020. Migri tarkastelee tulostavoitteiden toteutumista keskusten raportoinnista keväällä 2021. Sama tavoite sisällytettiin myös vuoden 2021 tulostavoitteisiin.

Lisätään yhteistyötä paikallisten viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa

- Vastaanottokeskukset tekivät alueellisesti tiivistä yhteistyötä erilaisissa verkostoissa mm. väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn paikallinen työryhmä, Against hate -verkosto, paikalliset vapaaehtoisorganisaatiot, poliisi ja Suojelupoliisi. Migri oli mukana kansallisissa verkostoissa ja työryhmissä, esimerkiksi Lama-työryhmä, Naiset, rauha ja turvallisuus työryhmä. Koronatilanne vaikutti osittain yhteistyöhön.

Vastaanottokeskuksen henkilökunta ilmoittaa havainnon huolta aiheuttavasta toiminnasta paikallisesti viranomaisille sovittujen menettelyjen mukaan noudattaen voimassa olevia salassapitosäännöksiä

- Migri on aiemmin ohjeistanut vastaanottokeskuksille poliisin alueelliset yhteystiedot ja keskuksilla on tieto siitä, kuinka ja mihin voi ottaa yhteyttä huolta aiheuttavasta henkilöstä tai toiminnasta. Vastaanottokeskuksilla on myös mahdollisuus saada konsultointiapua asiaan Migristä.

2.11 Poliisin toimet väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisemiseksi

2.11.1 Tavoitteet

- poliisi tunnistaa osana työtään henkilöitä, joihin liittyy väkivaltaisen radikalisoitumisen riski tai jotka ovat jo radikalisoituneet ja toimii näiden kanssa uhka-arvion edellyttämällä tavalla
- poliisi käsittelee vihjeet, ja antaa lainsäädännön mahdollistaessa palautetta vihjeen antajalle tavoitteena, että luottamus siihen, että vihjeet käsitellään ja ne johtavat tarvittavaan toimintaa, vahvistuu
- poliisin rikostiedustelulla on suuri merkitys väkivaltaisen radikalisoitumisen paljastamisessa. Poliisin tietojärjestelmiä käytetään tehokkaasti ja kattavasti, lainsäädäntö huomioon ottaen, tiedon tallentamiseen, analysointiin ja valtakunnallisen tilannekuvan muodostamiseen
- poliisin näkyvä toiminta Internetissä ja muu siellä tapahtuva tiedustelutoiminta lisää mahdollisuuksia paljastaa väkivaltaista radikalisoitumista ja puuttua siihen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa
- poliisi ohjaa tehokkaasti radikalisoitumisriskissä olevat henkilöt palvelujen piiriin toteuttamalla SM julkaisussa 2019:17 (liite 1) mukaista toimintatapaa
- poliisi tukee muita viranomaisia ja järjestöjen edustajia väkivaltaiseen radikalisoitumisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisyyn liittyvässä toiminnassa antaen asiantuntija-apua ja neuvoja
- poliisi osallistuu paikallisten väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisyn yhteistyöryhmien työhön ja tuottaa yhdessä muiden viranomaisten kanssa tietoa paikallisen uhka-arvion laatimista varten
- poliisi kohdistaa kansallisessa ennalta estävän toiminnan strategiassa päätettyjä toimia erityisesti alueille, joissa väkivaltaiset ekstremistiset ryhmät ja niihin liittyvät yksilöt vaikuttavat kielteisesti ihmisten ja yhteisöjen turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen
- poliisilaitosten yhteydessä toimivat moniammatilliset Ankkuriryhmät ennalta ehkäisevät väkivaltaista radikalisoitumista ja toteuttavat toimia, joilla väkivaltaisen radikalisoitumisen riskissä olevaa tai jo radikalisoitunutta henkilöä tuetaan irti väkivaltaisesta toiminnasta ja ohjataan tarvittaessa muiden palvelujen piiriin

2.11.2 Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020

Varmistetaan, että Poliisihallituksen antama ohjeistus poliisiyksiköille väkivaltaa koskevien vihjeiden käsittelyssä on kaikkien niiden tiedossa, jotka sitä työssään tarvitsevat

- Poliisihallitus on asettanut asiaa valmistelemaan työryhmän, ja ohjeiden päivittäminen on meneillään. Tavoiteaikataulu valmistumiselle on ollut 31.12.2020. Osa ohjeistuksesta valmistuu vasta alkuvuoden 2021 aikana. Ohjeiden kanssa on samanaikaisesti valmistelu kirjaamisohjetta Poliisin tiedustelujärjestelmään.

Kehitetään poliisin sisäistä ja ulkoista väkivaltaista radikalisoitumista koskevan tiedon välittämistä tavoitteena ajantasaisuus sekä se, että tiedon saavat kaikki, jotka tarvitsevat sitä työtehtävissään

- Kehittämistyö on käynnissä. Suurimmat ja eniten aikaa vaativat kehittämiskohteet liittyvät tiedon johtamisen haasteisiin, esimerkkinä tiedon rajapinnat, tiedon käsittelyn sekä tallentamisen vaatimukset ja laatu ja tiedonhallinta. Tiedon johtamisella tarkoitetaan tässä erilaisia tekniikoita, järjestelmiä ja käytäntöjä (prosesseja), joilla organisaation tarvitsemaa tietoa hankitaan, käsitellään ja hallinnoidaan sen toiminnassa. Tiedon johtaminen vastaa myös kysymykseen siitä, kuinka saadaan asiantuntijoiden tieto organisaation hyötykäyttöön. Organisaatiolla on runsasta asiantuntijaosaamista, henkistä pääomaa ja eksplisiittistä tietoa, jota tiedon johtamisen avulla pyritään myös hyödyntämään.
- Poliisilla viestintää ohjaa vuosikalenteri. Syrjäytyminen on huomioitu vuosien 2020 ja 2021 ennalta estävinä teemoina kattaen sekä valtakunnallisen että paikallisen näkökulman. Viestintää tukee jatkuva median ja sosiaalisen median seuranta ja analyysi (OVI). Viestintään varautumista on kehitetty mm. laatimalla viestintäkortteja. Poliisin päivitetty viestintämääräys tuli voimaan 1.1.2020. Siinä veloitetaan poliisiyksiköt perustamaan viestinnän valmiusryhmä. Poliisin viestinnän valmiutta koskeva ohje on päivitetty.

Yhtenäistetään ja selkeytetään poliisilaitosten käytäntöjä ekstremististen rikosten tilastoinnissa

- Tilastoinnin kehittäminen on käynnistynyt. Esimerkiksi tietojärjestelmähankkeiden yhteydessä on huomioitu tilastollisena kontekstina viharikos. Ohjauskirjeen valmistelu on aloitettu ja pyritään saamaan valmiiksi alkuvuodesta 2021.

Otetaan ekstremistinen motiivi huomioon esitutkinnassa tavoitteena hoitaa näiden rikosten tutkinta nopeasti

- Ohjauskirjeen valmistelu on aloitettu ja pyritään saamaan valmiiksi alkuvuodesta 2021.

Kehitetään ja yhtenäistetään prosesseja, joilla arvioidaan henkilöihin ja ilmiöihin liittyviä uhkia

- Uhkien arviointiprosessien kehittäminen ja yhtenäistäminen on käynnissä. Osa työstä on jatkuvaa kehittämistyötä. Uhka-arviointiin liittyvä täydennyskoulutus on siirretty Poliisiammattikorkeakoulun vastuulle. Terrorismintorjunnan seminaari on siirtynyt alkuvuoteen 2021 koronapandemian vuoksi ja voi edelleen siirtyä myöhäisemmäksi ajankohdaksi vuonna 2021. Poliisin virkamiehiä on osallistunut aihetta käsitteleviin EU/RAN-tilaisuuksiin.

Poliisi osallistuu alueellisten ja paikallisten, väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyä edistävien yhteistyöverkostojen työhön ja tarvittaessa ottaa niistä koordinointi- ja johtovastuun

- Poliisi on osallistunut yhteistyöhön koronapandemiasta johtuvat rajoitukset huomioon ottaen.

Koulutetaan poliisia polarisaation ehkäisyssä ja toiminnassa polarisoituneissa tilanteissa

- Poliisiammattikorkeakoululla järjestettiin vuoden 2021 alussa täydennyskoulutus *"Polarisaatio, identiteettikonfliktit ja vastakkainasettelujen purkaminen poliisitoiminnassa"*. Koulutukseen on ilmoittautui 16 osallistujaa ja sen kohderyhmänä ovat poliisit, joiden työ liittyy ennalta estävään toimintaan, Ankkuritoimintaan, paikalliseen ongelmaratkaisumenetelmän POR käyttöön tai väkivaltaisen ekstremismin ennalta ehkäisyyn. Koulutus on suunniteltu yhteistyössä sisäministeriö, Poliisihallitus, Poliisiammattikorkeakoulu ja Koneen Säätiön rahoittama Depolarize-hanke.

Viharikosten ml. rangaistavan vihapuheen tutkintaa tehostetaan ja jatketaan poliisien kouluttamista viharikosten tunnistamiseksi ja tutkimiseksi

- Poliisiammattikorkeakoulussa marraskuussa 2020 suunniteltu kurssi, jouduttiin perumaan koronarajoitusten vuoksi. Kyseessä on vuosittainen kurssi, joka pyritään järjestämään vuonna 2021.
- Poliisiammattikorkeakoulun erillistutkimus viharikosten koventamisperusteiden käytöstä on käynnistynyt. Tutkija on rekrytoitu ja työ aloitettu.

- Poliisihallitus on osallistunut Tiedolla vihaa vastaan – EU-hankkeeseen ja hankkeen kansainvälinen työpaja järjestettiin 23.10.2020.
- Viharikos ja yhdenvertaisuus verkkokoulutuksen pohja laadittu ja rakennetaan Poliisiammattikorkeakoulun Moodleen. Koko sisäministeriön hallinnonalalle pakollinen koulutus avautuu suoritettavaksi alkuvuodesta 2021.

Poliisi toteuttaa koko maan alueella Exit-toimintaa pyrkimyksenä auttaa henkilöitä irtautumaan väkivaltaisten ääriliikkeiden sekä järjestäytyneen rikollisuuden vaikutuspiiristä

- Keskusrikospoliisin toteuttama EXIT toiminta ei saanut sisäisen turvallisuuden rahastosta haettua hankerahoitusta kesällä 2020. Toiminta on kuitenkin jatkettu resursien puitteissa. Tavoitteena on vakiinnuttaa toiminta.

2.12 Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisy opetustoimessa

2.12.1 Tavoitteet

- laaja-alaiseen ennaltaehkäisyyn liittyvät sisällöt, menetelmät ja tavoitteet pohjautuvat opetussuunnitelmiin ja kuuluvat olennaisesti opetustoimen ja varhaiskasvatuksen toimintaan.
- oppijoilla on tiedolliset ja taidolliset valmiudet ajankohtaisten ilmiöiden käsittelyä varten, jotta he voivat pohtia ja ymmärtää yhteiskunnan ilmiöitä.
- kasvattajat osaavat käsitellä väkivaltaiseen ääriajatteluun liittyviä teemoja ja tapah-tumia oppijoiden kanssa suoraan sitä mukaan, kun ne arjessa nousevat esiin.
- oppilaitos kykenee toimimaan tuen tarpeen tunnistajana, huolta aiheuttavan henkilön oikealle taholle ohjaajana sekä yhteistyökumppanina monialaisessa asiantuntijatiimissä

2.12.2 Toteutetut toimenpiteet vuonna 2020

Lisätään opetustoimen henkilöstönhenkilöstön perustietoa väkivaltaisesta radikalisoitumisesta ja ekstremismistä

- Resilienssiä rakentamassa -julkaisu on ilmestynyt suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/resilienssia-rakentamassa-demokratiakasvatuksen-tueksi>. Opetushallitus on ollut mukana Helsingin yliopiston koordinoimassa asiantuntijaverkostossa <https://www.helsinki.fi/fi/verkot/resilienssi-ja-vakivaltaistuneet-asenteet-opetustoimessa>. Turvallisuuden edistämiseen tähtäävä koulutus on saanut rahoitusta Opetushallitukselta.
- Sisäministeriön rahoituksella toteutettiin poikkihallinnollinen koulutus poliiseille, nuorisotyöntekijöille ja oppilaitoshenkilöstölle väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisyä. Koulutukseen osallistui noin 200 asiantuntijaa ja se sai erittäin myönteistä palautetta osallistujilta. Koulutusta jatketaan vuonna 2021.

Järjestetään alueellisesti kattavaa täydennyskoulutusta siten, että muodostuu alueellisten avainkouluttajien verkosto, jotka toimivat varhaiskasvatuksen, yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen opettajien tukena

- Verkkokurssin hankinta on vuoden 2020 lopussa kilpailutusvaiheessa. Maksupalvelukoulutus opettajille on suunniteltu ja se toteutuu alkuvuodesta 2021.

Lisätään yhteistyötä ja tiedonvaihtoa eri toimijoiden, kuten yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, tutkijoiden ja oppilaitosten välillä

- Helsingin yliopiston koordinoiman Resilienssi ja väkivaltaistuneet asenteet opetustoimessa -asiantuntijaverkoston toimintaan ovat osallistuneet Opetushallituksen virkamiehet Satu Honkala, Kati Costiander ja Kati Mikkola <https://www.helsinki.fi/fi/verkot/resilienssi-ja-vakivaltaistuneet-asenteet-opetustoimessa>
- Unesco-asp-kouluverkoston toimintaa on tuettu vuosittaisella tapaamisella sekä infokirjeillä. PVE-koulutushankkeisiin osallistuneitten opettajien verkosto on kokoonnut ja verkoston koulut ovat osallistuneet erilaisiin tilaisuuksiin.
- Demokratiakasvatusta on tuettu Helsingin Ranskalais-suomalaisen koulun demokratiakasvatuskoordinaattorin avulla.

Jatketaan kehittämistyötä osallistamalla Pohjoismaiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön

- DIS-verkoston toimintaan ovat osallistuneet Opetushallituksen virkamiehet Satu Honkala ja Kristina Kaihari. DIS- verkosto ei ole vuonna 2020 toteuttanut kouluhanketta, vaan kerännyt kokemuksia ja tietoa aiemmista hankkeista.
- Eurooppalaista väkivaltaisen ekstremismin ehkäisyyn liittyvä työtä on seurattu osallistamalla useisiin kokouksiin: EPAN: Kristina Kaihari toimii OPH:n edustajana; GENE: Satu Honkala toimii OPH:n edustajana, kokoukset maaliskuu Tallinna, huhti-, kesä- ja syyskuu etänä; RAN: syyskuussa virtuaaliopintomatka Australiaan

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi